БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гараба

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 156 (11754)
1968 оной июлиин 5, пятница
сэн 2 мүнгэн

ДҮҮРГЭГДЭЭ

ХУШУУН-ҮЗҮҮР. (Телефоноор абтаба). Манай «Знамя Ленина» колхозойхид урид хараалагдаһан болзор соогоо, хүдэлмэрнин арбан хоногой туршада бүхы 36 мянган хонидойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэбэ. Намаг-Толгой гэжэ газарта томодхогдоһон пункт эмхидхээд, нэгэ доро зуун хайша хүдэлгэжэ, үдэр бүрн 3,5 мянган хониндой нооһо абадаг байгаабди. Мүнөө бэлэдхэлэй пунктда 780 центнер «сагаан алтан» оруулагдаа. Ойрын үдэрнүүдтэ үшөө зуу шахуу центнер нооһо тушаажа, түсэбөө дүүргэхэмнай.

Хайшалагшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ арбадахи класс дүүргэһэн комсомол басаган Дашима Цыбанова эрхимлэжэ, арбан үдэр соо 1200 гаран хонндой нооһо хайшалаад, 400 түхэрнгэй телевизор шагналда хүртэхэ болоод байна.

Ц. СЕМЕНОВ,
колхозой түрүүлэгшэ.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, АХА ДҮҮ ХАРИЛСААНАЙ МИТИНГ

...ани барисаан, аха дүүгэй харил-..., нэгэдэл — иигэжэл Советскэ ... болон Венгриин Арадай Респуб-...ын хоорондохи харилсаануудые ...эжэ болохо юм. Энэ харилсаа... пролетарска интернационализ... жама ёһонуудта үнэн сэхэ байл... коммунизмын агууехэ хэрэгтэ ... үгэнги байлгын үндэһэ һуурида ...глэнэ.

...һэдынгөө марксистско-ленинскэ ...нууд болохо Советскэ Союзай ...унис партиие, Венгриин Социа... хүдэлмэришэнэй партиие тойрон ...ар жагсаһан СССР-эй ба ВНР-эй ...шад эб найрамдалай хэрэгые ... шууд хамгаална, бүхы арадуу...зол жаргалай түлөө тэмсэнэ.

...вет-венгр хани барисаан, аха ...эй харилсаан Венгриин Арадай ...убликын партийно-правительст... делегацитай Москвагай олониитын июлиин 3-да болоһон уулзалга дээрэ шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаба.

Съезднүүдэй Кремлиин ордон соо болоһон совет-венгр хани барисаанай митингдэ зургаа мянга шахуу хүн суглараа гэбэл: хүдэлмэришэд, алба хаагшад, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд, студентнүүд, ниитын ажал ябуулагшад, наука болон культурын ажал ябуулагшад, Совет Армиин сэрэгшэд.

Ордоной зал Венгриин Арадай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй.

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ **Ене Фок,** ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь **Дьердя Ацель** болон бусадые эндэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Венгриин ханинартай хамта президиумдэ эндэ байлсагшадаар халуунаар угтагдаһан нүхэд **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, К.Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Куланов, М. С. Соломенцев** болон бусад һууба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай Нэгэдэхи секретарь **В. В. Гэишин** митинг нээбэ. Тэрэ Москвагай ажалшадай үмэнэһөө Венгриин ханинарта, тэдээнээр дамжуулан, бүхы венгр арадта социализм байгуулгадань, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин IX-дэхи съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэнь шэнэ амжалтануудые хүсэжэ, эгээн халуун, гүн сэдьхэлэй юрөөл үгэнүүдые хэлэбэ.

Аха дүү хоёр оронуудай гүрэнэй гимнүүд ордон соо зэдэлнэ.

Һүүлээрнь ТЭЦ-20 гэжэ предприятиин машинист, Социалис Ажалай Герой **В. А. Моисеев,** КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай директор, совет-венгр хани барисаанай обществын Центральна правлениин түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **П. Н. Федосеев,** Москвагай № 69-дэхи һургуулиин түүхын багша **В. Н. Тарасова** үгэ хэлээ.

Митингын түрүүлэгшэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **Л. Н. Брежневтэ** үгэ үгэнэ.

Зал соо нэрьемэ альга ташалга үни удаан болоно.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэһөө

...ндэтэ нүхэд болон ханинар! ...тэ москвагайхид!—гээд тэрэ ...э.

...нуунаар, үнэн сэдьхэлһээ, москвагайхидай хүндэмүүшэ ёһо заншаар аха дүү Венгриһээ ерэһэн айл... манай түб хото дахинаа угта... Манай партиин Централь... комитедһээ, СССР-эй Верховно ...й Президиумһээ, Советскэ правительствын үмэнэһөө, эндэ суглар... бүхы москвагайхидай үмэнэһөө ... хүндэтэ венгр ханинарые — ...риин Социалис хүдэлмэришэнэй ...иин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь ... Янош Кадар, Венгриин Арадай ...убликын хүдэлмэришэн-таряа...й революционно правительст... түрүүлэгшэ нүхэр Ене Фок, ...риин партийно-правительствен... делегациин бүхы гэшүүдые ха... зүрхэнһөө амаршалнаб. Хүндэ... ханинар, Советскэ Союзда танай ...лжа ерэһые бидэнэр манай ...нуудые, манай түрэнүүдые, ма... арадуудые нэгэдүүлжэ байһан ...үү харилсаанууд, хани барисаа ... хани харилсаануудые хүгжөөл... гүнзэгырүүлгэдэ шэнэ шухала ... гэжэ харанабди.

...нгриин делегацитай манайда бо... хөөрэлдөөн уласхоорондын бай... шухала асуудалнуудаар манай ...нуудай болон правительства...й нэгэн адли хараа бодолтой ...ень дахинаа гэршэлбэ гээд ... Брежнев хэлэбэ. Эдэ хөөрэл...үд мүн совет-венгр харилсаа...й хэдэ хэдэн шухала асуудал...ые зүбшэн хэлсэхэ ба манай ...удай дотоодын байгуулалтын ... тодорхой зорилгонуудые ...хэхэ талаар дүй дүршэлөө ху...аха арга олгоһон байна.

...ветскэ Союзай коммунистнууд, ... бүхы арад Венгриин Арадай Республикын социализм байгуулгада туйлаһан ехэ амжалтануудаар баясана. Эдэ амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ аха дүү Венгриин партиин ба правительствын хүтэлбэриин, эндэ байһан манай хүндэтэ айлшад—нүхэд Янош Кадар, Ене Фок гэгшэдэй хэһэн ехэ габьяае совет хүнүүд һайнаар мэдэдэг ба үндэрөөр сэгнэдэг юм.

Арбан хоёр жэлэй саада тээ дотоодын ба уласхоорондын хархис хүсэнүүдэй зүгһөө Венгридэхи социализмын байдалда хэгдэһэн шунахай добтолгын үедэ венгр коммунистнууд, танай ороной бүхы ажалшад шанга туршалга дабажа гараа һэн. Энээниие бидэнэр мэдэнэбди, һайнаар һанажа ябадагбди. Эгээл тиимэһээ шэнэ Венгриин ехэ туйлалтануудые хүндэлдэгбди. Үнгэрһэн жэлнүүдэй агууехэ туйлалтануудта түшэглэн, коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд коммунис байгуулалтын түсэбүүд болон зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар асари ехэ ажал хэжэ байдаг гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлнэ.

Социалис ажахые эрхилхэ ленинскэ жама ёһонуудые шууд сэхээр бэелүүлжэ байһан, саашадань хүгжөөһэн, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые урмашуулжа байһан ушар үйлэдбэриин ургалтые хурдадхаха шэнэ арга боломжонуудые нээжэ үгөө. Түсэбтэ табан жэлэй даалгабаринууд болзорһоо урид дүүргэгдэхэ гэжэ багсаахын бүхы үндэһэ һуури бидэндэ бии.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэшье һүүлэй жэлнүүдтэ һайшаамаар дабшалта болоо. Газар таряалангай болон мал ажалай ашаг шэмые үйлэдбэрилгэ элитээр ехэ болоо. Колхоз болон совхозуудай экономико горитойхоноор бэхижээ.

Социалис экономикын дэбжэлтэ ажалшадай бодото олзо доходые горитойгоор ехэ болгоо.

Совет арадай амжалтанууд ленинскэ Коммунис партиин ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой юм. Партиин политика обществын бүхы хүн зоной бүрин дэмжэлгэдэ, һайшаалда хүртэдэг юм гээд Л. И. Брежнев хэлэнэ. Социалис байгуулалтын амжалтын шухала эрхэ нүхэсэлынь социализмын аха дүү оронуудай бүхы талын хани харилсаан юм гээд Советскэ Союзай Коммунис партиишье, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиишье тоолоно. Манай партинууд нягта хани барисаатайгаар социалис хани харилсаанай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэй тэмсэл ябуулна. Уласхоорондын оршон дээрэ манай гүрэнүүд хоорондоо нягта холбоотой байдаг.

Партийна, гүрэнэй, ажабайдалай һалбаринуудаар Советскэ Союзай болон Венгриин хани харилсаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Экономическа холбоо барисаан үргэдэнэ, олон янзын болоно, һайжаруулагдана.

Ехэ юумэн хэгдээ, ехэ юумэн хэгдэжэ байна, гэбэшье бага бэшэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Венгриин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда айлшалһанай аша үрэ гэбэл, манай оронуудай хани харилсаанууд саашадаа үргэдхэгдэхэ гэжэ бидэнэр найданабди.

Манай арадуудай зохёон байгуулхы ажал ябуулга уласхоорондын орёо оршон байдалда дэлгэржэ байна. Нэгэ талаһаа эб найрамдал, демократи болон социализмын хүсэнүүд, нүгөө талаһаань хархис хүсэнүүд, империализмын хүсэнүүдэй хоорондо шанга тэмсэл зогсоногүй гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь саашань тэмдэглэнэ. Энэ тэмсэл болбол ангиин бусад тэмсэл шэнги хёрхо һэргэг байха, эмхидэлтэй байха, империалис хархисуудые хазаарлан барихын тула эдэбхитэй, хамтын ажал ябуулга хэжэ байха эрилтэ хүдэлмэришэн ангида, ажалшадта, бүхы коммунистнуудта табина.

Капиталис гурим горитойхон һандаралай шэнэ шатада ороо гэжэ һүүлэй сагай үйлэ хэрэгүүд хэлэжэ үгэнэ.

Мүнөө үе сагай капитализмын түб болохо Америкын Холбоото Штадуудые социальна болон үнгэ зүһын зүрилдөөнүүд доһолгожо байна. США-да «Агуухэ общество» байгуулха гэһэн Америкын бүлэг эзэрхэгшэдэй һэдэлгэ дэлхэйн нюдэн дээрэ бута һүрөө. «Бүгэдэ ниитын жаргал» байгуулха гэжэ америкынхидые найдуулһан найдалга үгынь орондо расизм һүжэрөө, хүсэрхэлгэ ба, террор ургаа, сэрэгэй балмад политика ябуулагдана. Эдэнь американ арадай олон мянган хүнэй ами наһа абаашаа. Тиимэл даа, монополис Америкэ һандаран унажа байна. Гэбэшье тэрэнэй орондо ондоо Америкэ — ажалша арадай Америкэ ерэхэнь заатагүй. Тэрэнэй бэхижэжэ, толгойгоо үндылгэжэ байхыень бидэнэр харанабди, граждан эрхын түлөө үргэдэжэ байһан хүдэлөөе бидэнэр харанабди. Ерээдүйн Холбоото Штадуудай ерээдүйн эзэн болохо хүдэлмэришэн ангиин бүри шангадажа байһан абяае бидэнэр дуулданабди.

Мүн Европын томо капиталис оронууд шанга бэрхэшээлнүүдтэй ушараа гээд үгэ хэлэгшэ заана. Милитаризмын, үһөө хяһаа абаха гэдэг хүсэнүүдэй эдэбхижэжэ байһан ФРГ-дэ США-гайхи шэнгеэр политическа гурим хүгжэнэ. Бонной засагаархидай сэхэ дэмжэлгын ашаар үһөө хяһаа абаха гэдэг эмхинүүд болон союзууд гэмтэ ябуулга хэнэ, ондоо гүрэнүүдэй газарые абаха гэһэн эрилтэнүүд сэхэ руунь табигдана. ФРГ-дэ онсо хуулинуудые баталан абаһан ушар ашалшадай политическэ, социальна эрхэнүүдые хаһаха, түрүү үзэл бодолтой партинууд, профсоюзууд, ниитын организацинуудые дараха талаар шэнэ алхам болоно.

Баруун Германидахи милитаризмын, фашизмые һэргээн бодхоохо политикада эсэргүү, тэндэ боложо байһан «онсо хуулинуудта» эсэргүү олониитын буруушаалга, митингнүүд болон демонстрацинууд хадаа Баруун Германиин хүдэлмэришэн анги, түрүү үзэл бодолтой бүхы хүсэнүүд Гитлерэй «рейх» гэдэгэй шуһата үе сагые дахинаа һэргээхэ дурагүй гэжэ гэршэлэн харуулна.

Францида шанга, өөрынгөө хэмжээгээр үзэгдөөгүй ангиин тэмсэл боложо байна. Франциин хүдэлмэришэн энги, Франциин Коммунис парти энэ тэмсэлые толгойлно.

Великобритани финансова хурса кризистэ хабшуулжа байнхай. Италида «левоцентрис» гэдэг нэгэдэл һандаржа унаа.

Советскэ Союзай Коммунис парти капиталай оронуудай коммунистнуудтай хүдэлмэришэн ангитай, бүхы ажалшадтай аха дүү ёһоор һаналаа нэгэдэнги байһанаа тодорхойлон мэдүүлнэ. Пролетариадай ашатуһын, ажалша арадай ашатуһын үнэн зүб тэмсэлдээ шэнэ амжалта болон илалтануудые туйлахыень бидэнэр манай аха дүүнэртэ, ханинарта хүсэнэбди. Хүгжэнги капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин, ажалшадай политическэ эдэбхиин ургалта—энэ хадаа үе сагай мнай шэнжэ мүн. Энэ хадаа капитализмын хэрэгэй улам доройтожо байһанай гэршэ мүн.

Демократическа хүсэнүүдые дарахынгаа, тоталитарна гуримуудые баадхан байгуулхынгаа хажуугаар империалис оронуудай зонхилхы бүлэг хүнүүд гадаадын балмад ябуулга хэжэ, уласхоорондын байдалые улам хурсадхаха арга мүрөө бэдэрнэ.

Вьетнамда Америкын империализм урдынхидаал мэтэ хүсэ хэрэглэжэ, дайн сэрэгэй аргаар асуудал шиидхэхэ гэһэн ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр.

Советскэ Союз, социалис бусад оронууд түрүү үзэл бодолнуудтай бүхы хүсэнүүдтэй суг хамта эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай үнэн зүб тэмсэлдэнь баатар Вьетнамай талые дэмжэнэ, саашадаашье дэмжэхэ. Империалис эзэрхэг туримхэй добтолгодо эсэргүүгээр, вьетнамайхидай өөһэдынгөө дураар ажабайдалаа байгуулха эрхын түлөө тэмсэжэ байһан тэмсэлшэ Вьетнамда бидэнэр саашадаашье шухала туһаламжа хүргэжэ байхабди.

Дүтын Зүүн зүгтэшье түгшүүрил һуладаагүй. Энээнэй түлөө харюусалгые США-гай болон бусад капиталис оронуудай империалистнуудай дэмжэлгэдэ хүртэжэ байһан Израилиин экстремистнүүд бэе дээрээ даажа абаха болоно.

Бидэнэр саашадаашье бүхы шухала хэрэгтэй туһаламжа болон дэмжэлгые хүргэжэ байхабди гэжэ манай араб ханинар найдажа байглэ. Үнэн зүб хэрэг араб арадуудай талада, тэдэнэй үнэн зүб хэрэг мандахал.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые, манай партиин ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнуудые хүтэлбэри болгожо, совет арадай ашые харан, манай парти, Советскэ Союзай правительство империализмын эзэрхэг туримхэй политикада эсэргүүсэхын тула, социализм, коммунизм байгуулгада таарамжатай, арадуудые национальна болон социальна талаар сүлөөрэлгэдэ эгээн һайнаар туһалха бүхы хүсэ зэбсэг, арга боломжонуудые хэрэглэнэ гээд Л. И. Брежнев хэлэбэ. Советскэ Союз уласхоорондын харилсаануудта амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын ёһо гуримуудые тогтоохо хараа бодолые шууд сэхээр бэелүүлнэ. Зүгөөр империализмын зүгһөө уласхоорондын дээрмэдэлгэ хэхэ, ондоо оронуудай хэрэгтэ хамааралсаха һэдэлгэтэйнь манай орон эбсээгүй, хэзээдэшье эбсэхэгүй юм. Советскэ Союз дай үүдхэгшэдтэ зохихо харюу саашадаашье үгэжэ байха, эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүйн түлөө, арадуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө, демократиин, социализмын түлөө тэмсэжэ байһан хүнүүдтэ дэмжэлгэ хүргэжэ байха.

Буу зэбсэг яаралтайгаар үйлэдбэрилгые зогсоохын түлөө, дэлхэйн ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие абархын түлөө тэмсэл Советскэ Союзай, мүн социалис бусад оронуудай гадаадын политикын гол шухала хубинуудай нэгэн мүн.

Энэ замаар бидэнэр шэнэ шухала шата туйлаабди гэжэ мүнөө хэлэжэ шадаха байнабди. Ядерна буу зэбсэг тараахагүй тухай договор гүрэнүүдэй олон жэлэй эдэбхитэй хүсэл оролдолгын аша үрэ мүн. Тэрэ договор диилэнхи олон гүрэнүүдээр һайшаагдаад, июлиин 1-һээ гар табигдажа эхилээ. Энэ хадаа манай ленинскэ гадаадын политикын горитойхон амжалта мүн.

Энэ шухала документ доро гараа табихыень, мүн энэ договорой шадаал һаа түргөөр хүсэндөө орожо, эб найрамдалай, дэбжэлтын аша туһада алба хэжэ эхилхынь тула энэ шухала документ доро гараа табихыень бүхы гүрэнүүдые бидэнэр уряалнабди.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн өөрынгөө политикала үнэн сэхэ байһан Советскэ правительство буу зэбсэг яаралтайгаар үйлэдбэрилгые зогсоохо, хуряаха талаар хойшолуулашагүй, тодорхой зарим хэмжээнүүд тухай меморандумые һаяхан бүхы гүрэнүүдтэ эльгээбэ. Стратегическэ добтолгын ядерна зэбсэгые абаашаха түхеэрэлгэнүүдые, баллистическэ ракетэнүүдһээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые бүхыдэнь хизаарлаха болон хороохо тушаа Советскэ Союз болон США хоёрой хоорондо һаналаа андалдаха тухай хэлсээн туйлагдаа.

Европодо аша үрэ ехэтэй хамтын аюулгүй байдалай гурим байгуулга Советскэ Союзда, мүн Европын бүхы гүрэнүүдтэ шухала удха шанартай юм. Энэ гуримай бүрин эрхэтэд Германиин Демократическа Республикашье, мүн Германиин Федеративна Республикашье болохо ёһотой.

Дэлхэйн империализмын нэгэдэмэл фронтдо эсэргүүгээр бүхы эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын тала баримталагшадай хүсэн түгэс, жагсаалтай, империализмда эсэргүү фронт байха ёһотой гэжэ ажабайдал эринэ гээд Л. И. Брежнев мэдүүлбэ. Энэ нэгэдэлэй голынь социализмын дэлхэйн системэ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөн мүн болоно.

Социалис хани харилсаанай оронуудай жагсаал болон нэгэдэл мүнөөнэй эрхэ байдалда онсо удха шанартай болонхой. Тиимэ дээрэһээнь Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика, аха дүү бусад оронууд энэ нэгэдэлые бэхижүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй ехэ оролдолго гаргана. Аха дүү партинууд болон гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд ба хөөрэлдөөнүүд, элдэб янзын тушаалта гүрэнэй ажал ябуулагшадай хоорондохи саг үргэлжын уулзалтанууд мүнөө үе сагай гол шухала асуудалнуудаар манай хамтын хараа бодолые бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэхэ, хамтаараа зохёохо арга боломжо олгоно. Социалис хани харилсаанай аюулгүй байдалые хангаха асуудалнуудаар социалис оронуудай хоорондо эгээл нягта ажал ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэнэ. НАТО-гой эзэрхэг туримхэй бүлэглэлэй бии байһан сагта Европын социалис гүрэнүүдэй дайшалхы политическэ болон сэрэгэй союз болохо Варшавын договорой организаци байха, хүгжэхэ юм. Социализмын талые хангахын тула, тэрээндэ хабаадагшадай аюулгүйе хангахын тула Варшавын договор хүсэд хүрэхэ арга боломжонуудтай юм гэжэ бүтэдөөрэн мэдэг лэ.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БАГША БҮХЭНЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛЫЕ
оронойнгоо һургуулинуудта хэрэглэхэ

...гшанарай Бүхэсоюзна съез... хоёрдохи үдэрэй хүдэлмэри ...ин 3-да арбаад секцинүүдтэ ...э. Тиихэдээ ниитэ һуралса... дунда һургуулиин хүдэлмэ... саашадаа һайжаруулха хэм...үүд тухай СССР-эй гэгээрэ... министр М. А. Прокофьевой ...эл зүбшэн хэлсэлгэ үргэл...эн байгаа. Дунда һургуулиин ...вай проект тушаа, мүн һурал... хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ...жуулан һайжаруулха, эхин ...салай. ажал хүүлэжэ хүмүү...хэ, арадай гэгээрэлэй эмхид...ын ба хүтэлбэриин, тэрэшэлэн ...анарые бэлдэхэ, мүн бэшэшье ...далнуудаар һанамжануудаа ...сэжэ абаа.

...вет һургуулиин уставай проект ...э һургуулиин байгуулалтын, үхибүүдые һурган хүмүүжүүл...үйлай шухала заршамуудые ...хойлхо хэрэгтэ угаа ехэ удха ...ртай байха зэргэтэй гэжэ ...Р-эй гэгээрэлэй министрэй ...гшо **Л. И. Кондаков** хэлээ.

...нөө сагай ниитэ һуралса... нэгэдэмэл, ажалай, политех...скэ һургуулиин уг зорилго...ые тодорхойлхо хэрэгтэ хабаа... дурадхалнуудые оруулжа Куйбышевска облОНО-е даагша **Д. Д. Зуев,** Алма-Ата городой 25-дахи һургуулиин директор **А. Е. Селицкий,** Азербайджанай гэгээрэлэй министрэй орлогшо **Р. А. Балаян,** Москвагай облОНО-е даагша **Л. С. Андреева** болон арадай гэгээрэлэй бэшэшье хүдэлмэрилэгшэд үгэ хэлэһэн байгаа. Тиихэдээ һургуулиин хүдэлмэриин соёл сурталай болон политическэ шэглүүлгэдэ бүри ехэ анхарал табиха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

Арадай гэгээрэлэй эмхидхэлгын ба хүтэлбэриин секциие СССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо **К. Г. Ножко** нээбэ. Ленинградай горОНО-е даагша **Е. Г. Дубковскиин** хэлэһэн үгые хүнүүд һонирхожо шагнаа. Тэрэ хадаа арадай гэгээрэлэй хүтэлбэридэ научна хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай һанамжа хэлэһэн байгаа.

Һуралсалай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие яагаад ашагтайгаар һайжаруулхаб гэһэн тон шухала асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада ниислэл хотын Фрунзенска районой пионернүүдэй байшанда 600 гаран делегадууд сугларaa.

Һуралсалай шэнэ программада болон түсэбтэ шэлжэн орохо, ном зааха арга методые нарижуулха, политехнизациин болон туршалгын хүдэлмэри хэхэ тухай асуудалнууд табигдаа. Секци дээрэ түрүүлэгшээр һууһан СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин вице-президент **А. И. Маркушевич** гэгшэ һурагшадые али бүхы талаарнь болбосоролтой болгохо асуудалда эндэ сугларагшадай анхарал хандуулба.

Эхин шатын һургуулида үхибүүдые хэр зэргын дадал шадабаритай болгоһон дээрэһээ эрдэмдэ һураха амжалта туйлаха юм гэжэ Кировоградска областиин Павлышеска дунда һургуулиин директор Социалис Ажалай Герой **В. А. Сухомлинский** гэгшэ хэлээ. Тиихэдээ дутамагаар һураһан хүүгэдые эхин классуудһаа гаргажа болохогүй гэбэ. Эгээл энэ наһандаа үхибүүд ухангаараа бодожо үзэхэ, мүн ажаглан хараха шадабаритай боложо, эрдэмдэ һураха һууритай болохо байна ха юм. Муугаар һурадаг үхибүүдые хоёрдохи жэлдэнь мүн тэрэ классташь үлөөхэ хэрэгтэй байна бшуу. Юундэб гэхэдэ, дээдэ классуудта ороод байхадаа, анханайнгаа дутууе хүсэлдүүлжэ хэзээшье шадахагүй байна. Иигээд эрдэм ном зааха һуралсалай хүдэлмэриие һайжаруулха гэбэл, эгээ эхин классһаа захалха хэрэгтэй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Латвиин ССР-эй Резикне гэжэ городой хоёрдохи номерой һургуулиин директор **И. И. Дубровский** энээниие зүбшөөбэ.

Һургуулида һураха амжалта гээшэ түбхын түрүүндэ багшаһаа өөрһөөнь дулдыдаха, үхибүүдтэ ном зааха өөрынгөө хүдэлмэриие хэр зэргэ бодомжолготойгоор эмхидхэжэ табиһан дээрэһээнь дулдыдаха болоно гэжэ **В. Д. Гринева** (Молдави), **А. П. Зиннер** (Казахстан) болон бусад хэлэһэн байгаа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй пединститут багшанарай кадрнуудые һургажа бэлдэхэ гуламта болонхой. Тэндэ съездын делегадууд — ороной багшанарай дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд уулзажа хөөрэлдэбэ. Багшанарые һурган бэлдэхэ ба тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ секцидэ пединстидуудай багшанар, профессорнүүд, һургуулинуудай директорнүүд, ректорнүүд ерэһэн байна.

Багша хүн гээшэ өөрөө ходо һуража байха, өөрынгөө мэргэжэлые али болохоор дээшэлүүлхэ зэргэтэй гэжэ Киевэй хари хэлэнэй багшанарай институдай ректор **А. Г. Романовский,** Свердловскын пединститудай ректор **Е. Л. Шувалова** болон бусад тэмдэглэбэ.

Багшанарые һургаха шухала асуудая табиһан Азербайджанай пединститудай ректор **Ш. С. Агаевай** хэлэһэн үгэ тон һонирхолтой байба.

Оронойнгоо һургуулинуудта хэрэгтэй хүтэлбэрилхы кадрнуудые һурган бэлдэхэ асуудал Петропавловскын багшанарай училищиин (Казахстан) **И. П. Залманов** табиһан байгаа.

Мүн энээн тухай Ташкентын пединститудай ректор **Ш. Ш. Абдуллаев** хэлээ.

Съездын үдэшын заседани дээрэ М. А. Прокофьевой элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ.

(ТАСС).

СОВЕТ-ВЕНГРИИН ХЭЛСЭЭН

...вет-Венгриин хоорондохи хэл... Кремльдэ боложо, июлиин ... дүүрэбэ.

...э хэлсээндэ совет талаһаа ...С-эй ЦК-гай Генеральна сек...ь Л. И. БРЕЖНЕВ, КПСС-...К-гай Политбюрогой гэшүүн, ...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй ...үлэгшэ А. Н. КОСЫГИН, ...С-эй ЦК-гай Политбюрогой ...үн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. ...ДГОРНЫЙ, КПСС-эй ЦК-гай ...тбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. ВОРОНОВ болон бусад байлсаа.

Мүн энэ хэлсээндэ Венгриин талаһаа Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь ЯНОШ Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ Ене ФОК, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь Дьердь АЦЕЛЬ болон бусад хабаадалсаба.

Хэлсээн болохо үедэ Европодо аюулгүй амгалан байха асудалнуудые оруулжа, мүнөө сагай уласхоорондын оршон байдал тухай, мүн уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд тушаа һанамжануудаа мэдэлсэжэ абаа.

Тус хэлсээн эндэ хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар хүсэд нэгэн һаналтай байһан хани ёһоной, үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда боложо үнгэрөө.

(ТАСС).

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ ЭХИЛЭН...

Ферданья Габдуловна Хабибуллина Татарай АССР-һээ үнгэрэгшэ хабар Яруунын аймагай Нарһатын совхоздо нүүжэ ерэһэн юм. Тэрэ түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ коллективэйнгээ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ороһон байна. Энэ эхэнэр зунай дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха гэһэн мүрысөөндэ хамагһаа түрүүлэн оролсоо һэн. Мүнөө тэрэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тиигэжэ нүхэр Хабибуллина даажа абаһан үнеэн бүриһөө үдэр бүхэндэ 10 литр хүрэтэр һү һаана.

Нарһатын совхозой хүдэлмэришэд Ферданья Габдуловнае ажалша бэрхэ, оролдолго хэшээл ехэтэй хүн байһан туладань тэрэниие ехээр хүндэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Ф. Г. Хабибуллина.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ЗҮЛГЭ НОГООНОЙ ШЭМЭТЭЙДЭ

Зуһалан хадаа зүлгэ ногоо һайнтай шэлэмэл бэлшээритэй газар мүн. Тэндэ абаашагдаһан шахагдан таргалуулагдаха малнууд хүшэ шадал һайнаар абажа, шэгнүүрээ ехээр нэмээнэ. Хэжэнгын аймагай Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой малшан Иннокентий Иванов Хасууртай гэжэ газарта 100 гаран толгой залуу мал харууһалжа байха юм. Тэдэ малнуудайнь толгой бүриин сүүдхын шэгнүүр 1300—1400 граммаар нэмээгдэнэ.

В. ЗОЛТОЕВ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, АХА ДҮҮ ХАРИЛСААНАЙ МИТИН[Г]

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Аха дүү социалис оронуудай хоорондохи сэрэгэй болон политическэ хани харилсаануудhaa гадна, экономическа хани харилсаанай асуудалнууд шухала hуури эзэлнэ. Энэ талаар социализмын үгэдэг бүхы булюу үйлнүүдые хүсэд бүринөөр хэрэглэхые бидэнэр хүсэнэбди. Энэ талаар Дрездендэ болоhон уулзалга дээрэ үйлагдаhан хэлсээнүүдэй ёhoop социалис оронуудай түлөөлэгшэдэй дээдэ хэмжээндэ болохо зүблөөндэ бидэнэр, мүн Экономическа харилсан туhалалсалгын советэй бусад оронууд ехэ удха шанар үгэнэбди.

Социализмын дэлхэйн ажабайдал үри түгэс юм, саг үргэлжын хүгжэлтэтэй, дабшалтатай юм гээд Л. И. Брежнев саашань хэлэнэ. Энэ хадаа орёо, олон янзын үйлэ хэрэг мүн. Дабшалта, хүгжэлтэдөө хэдэ хэдэн оронууд орёо үйлэ хэрэгүүдтэй ушарна, бэрхэшээлнүүдые дабажа гарана, мүн социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай асуудалнууд гарана. Коммунистнууд эдэ бэрхэшээлнүүдые харана, эдэ асуудалнуудые харана, тиин тэдэниие научна социализмын хамаа ёhонуудые эшэ баримталан шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Эдэ хамаа ёhонуудые зүбөөр ойлгохо, хамгаалха ябадал шухалын шухала удха шанартай юм. Мүнөө бидэнэр бодото байдал дээрэhээ иигэжэ ойлгонобди: дэлхэй дээрэ социалис оронуудай олоороо байгуулагдаха бүри, шэнэ общество байгуулгын арга дүрэнүүд бүри олон янзын болохо, В. И. Ленинэй урид хараалhанай ёhoop, социалис ажабайдалай социальна түхэл янзань бүри тодорхой, бүри баян болохо.

Бидэнэр коммунистнууд өөрынгөө орон бүхэндэ социализм, коммунизм байгуулнабди. Энээниие өөhэдынгөө нэн түрүүнэй уялга гэжэ харанабди. Гэхэтэй хамта бидэнэр үзэл бодолойнгоо талаар, хүмүүжүүлгынгээ талаар, зүрхэнэйнгөө уряагай талаар интернационалистнууд гээшэбди. Тиимэhээ бусад оронуудта байгуулагдажа байhан социалис байгуулалтын хуби заяан, газар дэлхэй дээрэхи социализм болон коммунизмын ниитэ хэрэг бидэндэ хамаагүй бэшэ, тиимэ хэзээдэшье байхагүй. Советскэ Союзай Коммунис парти аха дүү партинуудай интернациональна жагсаалда, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ нэгэдэмэл политическэ фронт эмхидхэлгэдэ нэн түрүүнэй удха шанар ходоло үгэдэг байгаа, үгэжэшье байна. Эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ энэ жэлдэ Москвада болохо коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын шэнэ зүблөөн ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Энэ зүблөөндэ бэлэдхэлгэдэ жараhaa олон партинууд хабаадана. Энэ хадаа мүнөө үе сагай шухала асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнуудай ехэ анхаралаа хандуулжа байhаниие харуулна. Зүблөөн хадаа марксистско-ленинскэ партинуудай hаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ шухала шата болохо гэжэ найдаха бүхы үндэhэ hуури бии. Компартинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ехэ үүргэ дүүргэжэ байhыень онсолон тэмдэглэхэ хүсэл мүнөө бии. ВСРП-гэй мүнөөнэй хүсэл оролдолго, марксистско-ленинскэ партинуудые нэгэдэлдэ шэглүүлэгдэhэн тэрэнэй эдэбхитэй ажал венгр нүхэдэй шууд сэхэ хараа бодолые, пролетарска интернационализмда хизааргүйгөөр үнэн сэхэ байhыень үшөө дахин этигэмжэтэйгээр батална.

Советскэ Союз ба арадай Венгриин хоорондохи, КПСС-эй, ВСРП-гэй хоорондо тогтоhон хани барисаан хэтэ нэгэндэмнай дүтэ, үнэтэй сэнтэй юм. Энэ хани барисаан болбол манай хамтын туйлалта мүн, тэрэ халаа ганса манай оронуудта бэшэ, харин бүхы социализмын уласхоорондын хараа бодолдо шухала удха шанартай юм. Совет хүнүүд энэ аха дүүгэй союзые саашаданьшье бэхижүүлхээр бүрин шиидэнги. Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедтэ, Венгриин Арадай Республикын правительствада, гүрэнэй суглаанда, танай аха дүү ороной коммунистнуудта, бүхы ажалшадта манай коммунис халуун амаршалга хүргэхые бидэнэр гуйнабди.

Нүхэр Л. И. Брежнев Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин, Венгриин Арадай Республикын, совет-венгр эбдэршэгүй хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөл үгэнүүдые хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар үдэшэгдэhэн байна.

* *

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадарай трибунада гарахада, Съездүүдэй ордон соо нэрьемэ альга ташалган дахинаа зэдэлбэ.

Нүхэр Янош КАДАРАЙ хэлэhэн үгэhөө

Хүндэтэ нүхэдүүд! Хүндэтэ совет ханинар!—гээд Янош Кадар хэлэбэ. Советскэ Союзда манай делегациин айлшалhaap байтар долоон хоног үнгэрбэ. Энэ сагайнгаа зарим хубиие бидэнэр хүндэмүүшэ Москвада сэдьхэлээ ханангяар үнгэргөөбди. Эндэ манай хамтын хэрэгүүд тухай хөөрэлдэхын тулада хүтэлбэрилхы совет нүхэдүүдтэй нэгэнтэ бэшэ уулзаабди. hүүлээрнь Волгоградта ошожо, Сталинградай тулалдаануудай баатарнуудай дурасхаалые тэмдэглээбди, мүн Эстониин Совет Социалис Республикын түб болохо Таллин городто айлшалаабди.

Бидэнэр айлшалгаараа, хөөрэлдөөнүүдээрээ ханангибди, тэдэнэй үрэ дүнгүүдые үндэрөөр сэгнэнэбди. Манай аяншалhан газар бүхэндэ венгр коммунистнуудта, социализм байгуулжа байhан венгр арадта хүндэмүүшээр хандажа байдагынь манай гүн сэдьхэлые хүдэлгөө, совет арадай үнэн сэхэ хани барисае бидэнэр ойлгожо абаабди.

Манай делегациин айлшалгын зорилго гэбэл, манай холбоо барисае, хани харилсаануудые үргэдхэхэ, манай арадуудай хани барисае саашадань бэхижүүлхэ хэрэг байгаа. Бидэнэр энэ зорилгые дүүргээбди, энэ зорилгые амжалтатайгаар хүсэндэнь хүргөөбди гэжэ hананабди. Энээндэмнай совет нүхэдүүдэй бидэнэр шэнги хараа бодолые хүтэлбэри болгоhон ушарынь ехээр туhалаа. Нэн түрүүн манай нэгэдэлэй бата бэхи байлга, венгр-совет хани барисаанай эбдэршэгүй байлга, нэгэ үзэл бодолтой, үг зорилготой, нэгэ аша туhые харадаг байhамнай манай хүдэлмэридэ туhалаа. Манай арадуудай хани барисаан саг үргэлжэ хүгжэжэ байна, тиин мүнөө хэзээ хэзээнэйхиhээ бата бэхи юм.

Хани барисаа болон хани харилсаагаа хүгжөөхэ тухай совет арадай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө, манай делегаци Венгриин хүдэлмэришэн ангиин, Венгриин бүхы ажалшадай аша туhые, хүсэл эрмэлзэлыень хараалдаа абажа ажаллаа.

Мүнөө манай хани харилсаануудые гүнзэгырүүлхын тула олон арбаад, зуугаад мянган хүнүүд хүдэлнэ. Совет-венгр хани барисаан бодото дээрээ манай арадуудай хани барисаан боложо, тэрэниие оломиллион хүнүүд жэлhээ жэлдэ бэхижүүлжэ байна.

Совет хүнүүдэй гайхамшагта, шэн габьяата ажалай хойноhоо венгр арад ехэ талархалтайгаар хаража байдаг, тэдэнэй туйлаhан бүхэдэлхэйн мэдээжэ туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэдэг гээд Янош Кадар үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Советскэ Союзай арадай ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэнэ гэжэ манай делегациин айлшалгын үедэ өөhэдынгөө нюдөөр хаража ойлгообди, Москва, Волгоград, Таллин, бүхы совет городуудай гайхуулма үргэн дэлисэтэйгээр баригдажа байhыень өөhэдынгөө нюдөөр хараабди. Туйлаhан амжалтануудаартнай таниие бидэнэр манай арадай үмэнэhөө гүн сэдьхэлhээ амаршална. КПСС-эй XXIII съездын заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, партиин хүтэлбэри доро совет арадуудай агууехэ бүлын аша туhада, социалис байгуулалтые алдаршуулан, коммунис байгуулалтадаа шэнэ шэнэ амжалтануудые совет арадай туйлахыень бидэнэр, венгрнүүд, үнэн сэдьхэлhээ хүсэнэбди.

Манай Венгриин Арадай Республикада социалис общество бүрин түгэсөөр байгуулха агууехэ хэрэгые бэелүүлхын тула шангаар, бата найдамтайгаар араднай ажаллажа байна. Арбаад гаран жэлэй саада тээ, 1956 оной контрреволюционно буhалгаанай hүжэржэ байhан үдэрнүүдтэ, 1968 оной Венгриие бата бэхи социалис харилсаануудта үндэhэлhэн гүрим, бата бэхи байдал, амгалан байдал шэмэглэжэ байха юм гэжэ үсөөхэн хүн hанаhан байха. Теэд үнэн дээрээ тиимэл байна. Юуб гэхэдэ, нэн түрүүн хүдэлмэришэн ангиин, бүхы арадай дэмжэлгые парти туйлажа, догматизм болон ревизионизмые үгы хээ, буржуазиин контрреволюционно хүсэнүүдые политическэ талаар амяарлажа, бута сохёо.

Парти олониитэтэй нягта жагсаалтайгаар ажаллана. Манай политикын, ороной бүхы ажалша зонуудтай союз байгуулгын үзэл бодолоор, манай ниитэ үг зорилго, социализм туйлахын аша туhада Эсэгэ ороной арадай фронтын хүдэлөөн манай нациин, манай обществын эдэбхи үүсхэлтэй бүхы хүсэнүүдые хабаадуулжа, нягтаар жагсаанхай. Энэ жагсаалай ашаар манай арад ехэ ороноо социалис ёhoop шэнэдхэн хубилгаха талаар үргэн дэлисэтэй ажал хэрэгтээ ехэ амжалта туйлаа. Сүлөөрhэн сагhaа хойшо Венгриин промышленнэ үйлэдбэри 6 дахин, тиихэдэ hүүлэй арбан жэлэй туршада 2 дахин ургаа. Арбан жэлэй туршада—хүдөө ажахые социалис ёhoop шэнэдхэлгын үедэ,—мүн hүүлээрхи үедэнь бидэнэр хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые 25 процентээр ехэ болгообди. Манай байгуулалтые бэхижүүлжэ, бидэнэр социалис обществын үндэhэ hуури байгуулаабди, тиигээд зохёон байгуулхы ажалай бүхы hалбаринуудаар ехэ дэбжэлтэ туйлаабди. Венгриин Арадай Республикада саашанхи социалис хүгжэлтын бүхы эрхэ нүхэсэлнүүд байгуулагданхай. Гэбэшье манайда шиидхэгдээгүй асуудалнууд үгы, оролдохо хэрэггүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Эдэ асуудалнуудай зариманиинь үнгэрhэн сагай зүйлнүүд юм. Оронойнгоо сүлөөрhэнэй hүүлээр 20 жэлэй туршада социалис байгуулалтын оршон мандажа байhанай үедэ манай арад зуун жэлэй тээгдэлые усадхаа. Зүгөөр бүхы юумэн үшөөл түгэсхэгдөөгүй.

Социалис байгуулалтын үедэ хэгдэhэн хүндэ хүшэр алдуунууд, мүн контрреволюционно буhалгаанай тохёолдуулhан хохидолнууд маниие гэдэргэмнай татаа hэн. Гадна шиидхэхэ эрилтэ табидаг шэнэ, олон ушарта хүшэр хүндэ асуудалнуудые ажабайдал үсөөн бэшээр табидаг юм.

Марксистско-ленинскэ революционно парти байhан ВСРП шууд сэхэ, эли тодо политика ябуулна. Манай политика арбаhaa олон жэлэй туршада хубилашагүй бата бэхи байhaap, гэбэшье байдалые, ниитын хүгжэлтын ябасые саг үргэлжэ шэнжэлжэ байха, тиигээд ажабайдалай табижа байhан шэнэ асуудалнуудта зүб харюу үгэхэ хэрэгые парти өөрынгөө уялга гэжэ тоолоно. Засагаа хамгаалжа бэхижүүлээд байхадаа, мүн зохихо эрхэ нүхэсэлнүүдэй бии болоод байхада, хүдөө ажахые социалис ёhoop шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые парти табижа шиидхээ hэн. Мүн мүнөө экономическа реформо бэелүүлхэ үүсхэл гаргажа, мүн лэ тиимээр парти энэ асуудалые шиидхэжэ байна.

Совет Арми—сүлөө асарагша арми, манай арадта эрхэ сүлөө асараа, шэнэ ажабайдал байгуулха арга боломжо олгоо гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Совет арад удаадахи жэлнүүдтэшье бидэндэ ходоло туhалаа, тэмсэлдэ, зохёон байгуулхы ажалдамнай бидэнтэй ходоло суг хамта байгаа, баяр болон гашуудалые бидэнтэй суг хамта хубаалдаа. Советскэ Союз—интернационализмын үльгэр жэшээ мүн, Венгриин Арадай Республикын эгээн үнэн сэхэ союзник, үнэн сэхэ хани нүхэр гэжэ бидэнэр тэрэниие харанабди. Советскэ Союзда ямар уялгатай байhанаа манай арад мэдэдэг, тэрэнээ хэзээдэшье мартахагүй. Бидэнэр нэгэ харгы замтайбди, нэгэ хуби заяатайбди, манай нэгэдэл, жагсаал саашадаа бүри бэхижэхэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Манай обществын бүхы ажабайдал венгр-совет хани барисаагаар бүрин нэбтэрэнхэй.

Манай харилсаануудта нэбтэрhэн интернационализмын үзэл бодолоор манай нягта, аша үрэтэй холбоо барисаанууд амжалтатайгаар хүгжэнэ. Тиигэжэ зохёон байгуулхы социалис ажалдамнай туhална. Манай партийна, гүрэнэй, экономическа болон научно-техническэ хани харилсаануудаар бидэнэр эгээн ехээр хананги байнабди.

hүүлэй үедэ манай оронуудай хоорондохи эд бараанай эрьесэ жэл бүри 15—20 процентээр ургана. Промышленностиин hалбаринуудай талаар, тусхайлхада, алюмини үйлэдбэрилтэ, автобусуудые гаргаха, тэрэшэлэн нүхэр Брежневэй хэлэhэн бусад hалбаринуудаар горитойхон дэбжэлтэ туйлагдаа.

Мүн соёл культурын талааршье аша ехэтэй холбоо барисаанууд, шэнэ янзын хани харилсаанууд саг үргэлжэ тогтожо байна.

Мүнөөнэй хөөрэлдөөнэй үедэ бидэнэр совет нүхэдүүдтэй олон шухала асуудалнуудаар hаналаа андалдаабди, манай оронуудтахи социализм, коммунизм байгуулха талаар дүй дүршэлөө, хоёр талын харилсаануудай, уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди. Эдэ хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, хани ёhоной шэнжэтэй байгаа. Зүбшэн хэлсэhэн шухала бүхы асуудалнуудаар манай хараа бодолнууд, хүсэл оролдолго адли гэжэ хоёр талынхид дахинаа ханангяар тэмдэглэнэ.

Хөөрэлдөөнүүд манай хани харилсаае хүгжөөлгэдэ туhалаа. Нёдондо жэлэй сентябрьда Будапештдэ хани барисаан, хани харилсаан болон харилсан туhалалсаха тухай шухала удха шанартай договорые шэнэ 20 жэлдэ бидэнэр баталаабди. Манай мүнөөнэй суг хамтын ажал энэ договорой дүримүүдэй ёhoop, үзэл бодолоор үнгэрөө. Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын бүхы талын хани харилсаае саашадаашье хамтаараа үргэдхэхэ, манай партинуудай, арадуудай нэгэдэл болон венгр-совет хани барисаанай бүри бата бэхи болохын тула, хэтэ мүнхэдөө эбдэршэгүй байхынь тула бүхы хүсөөрөө оролдохо гэhэн бата хүсэл эрмэлзэлгэтэйбди.

Саашань нүхэр Янош Кадар уласхоорондын байдалай асуудалнууд тухаа тогтобо.

hүүлэй жэлнүүдэй туршада империалистнууд колониальна гуримай бутаран hалаhанда дураа гутажа, өөhэдынгөө хүдэлмэришэн ангиhaa, ажалша олониитэhээ, коммунизмын амжалтануудhaa айжа, дэлхэйн элдэб хубинуудта зээрхэг түримхэй добтолгые шангадхана гэжэ баримтанууд харуулна гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Америкын империалистнууд хилэhээнь оло мянган километр холо Урда Вьетнамай хүн зондо эсэргүү хюдалгын дай хэжэ байна. Мүн хэдэн жэлэй туршада Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү зэбсэгтэ добтолго бэелүүлжэ байна. Вьетнам арадай баатар тэмсэл, хулhэншэ колонизаторнууд болон тэдэнэй туhамаршадта нугаршагүй эсэргүүсэлтэнь бүхы дэлхэй дээрэ омогорхолой мэдэрэл түрүүлнэ. Социалис оронуудай арадуул, тэрэ тоодо венгр арад шадал зэргээрээ аха дүү вьетнам арадта шухала бүхы туhаламжа хүргэжэ байгаа, саашадаашье хүргэхэ.

Вьетнам арад баатар үсэд шанга тэмсэл ябуулжа, эхэ ороноо, эрхэ сүлөөгөө, бэеэ тодорхойлхо эрхэеэ гартаа буу зэбсэг барижа хамгаална. Манай вьетнам аха дүүнэрэй хэжэ байhан тэмсэлтэй, тэдэнэй үнэн зүб эрилтэтэй бидэнэр hаналаа бүрин нэгэдэнгибди. Энэ эрилтын ёhoop Америкын зээрхэг түримхэйшүүл Вьетнамай Демократическа Республикые дары, ямаршье эрхэ нүхэсэлгүйгөөр бомбодохоёо болихо, сэрэгэй бүхы ябуулгые зогсоохо ёhотой.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд тэрэшэлэн Дүтын Зүүн зүгтэ зүрилдөөтэ оршон байдалые гуримшуулхын тулада бүхы хүсөөрөө оролдохо ёhотой.

Венгр арадта дүтэ, сэхэ хабаатай асуудал гэхэдэ, Европын түби дээрэ аюулгүй байдал хангалга болоно. Энэ замай гол бэрхэшээл гэхэдэ, Америкын Холбоото Штадуудай правительствын дэмжэлгээр Германиин Федеративна Республикын хүтэлбэрилхы бүлэгүүдэй ябуулжа байhан милитарис, үhөө хяhaa абаха гэhэн политика мүн болоно. Бонной правительство дипломатиин, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай талаар мэхэ гохо хэрэглэхэ hэдэлгэ гаргана. ФРГ-е демократическа, эб найрамдалда дуратай гүрэн шэнгеэр харуулхые тэрэ хүсэнэ. Зүгөөр үгэ хэрэг хоёрой хоорондо гүнзэгы алгасаан бии. Энээн тухай түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдые дараха ябуулганууд, неофашистнуудай hүйдхэлтэ ябуулга хэхэ сүлөөгэй үргэдэжэ байhан ушар гэршэлжэ үгэнэ.

Германиин Демократическа Республикада байгуулагдажа, бэхижэжэ байhан общество Германиин бүхы арадуудай ерээдүй мүн. Бидэнэр ГДР-эй арад болон правительствэтай hаналаа нэгэдэнги байнабди. Баруун Германиин милитаризмда эсэргүүгээр, бэеэ даанхай байдалаа хамгаалхын тула Советскэ Союзтай, мүн бусад социалис оронуудтай нягта холбоо барисаатайгаар тэрэнэй хэдэг тэмсэлыень дэмжэнэбди.

Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ зорилгоор бидэнэр манай түби дээрэ байhан түрүү үзэл бодолтой бүхы хүсэнүүдые дэмжэнэбди.

Уласхоорондын түгшүүрилые hуладхааха хэрэгтэ, дайн сэрэгэй болохо шалтагаание усадхалгада шэглүүлэгдэhэн зохихо дурадхалнуудые Советскэ Союз, мүн бусад хэдэ хэдэн социалис оронууд нэгэнтэ бэшэ оруулhан юм. Ядерна буу зэбсэгые тараахагүй тухай договорые иимэ алхамуудай тоодо бидэнэр оруулнабди. Бидэнэр энэ договор баталхые эхинhээ оролдодог байгаабди, мүнөө зүбшэн хэлсэхын үедэ энэ договор доро гараа табяа гээшэбди. ООН-до бурууhааж оройдоол дүрбэн гүрэнүүдэй дуугаа үгэhэнтэй дашарамдуулан, энэ договорой удха шанарые хараадаа абан, бүри олон гүрэнүүд, тэрэ тоодо мүнөө дээрээ олон ондоо шалтагаануудаар гараа табихая бэеэ барижа байhан гүрэнүүд энэ договорто хабаадаха бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди.

Манай үе сагта бүхы уласхоорондын байдалда нүлөө үзүүлжэ байhан социалис оронуудай нэгэдэл, дотоодын бата бэхи байдал, Советскэ Союзтай тэдэнэй харилсаанууд онсо ехэ удха шанартай юм гээд Янош Кадар мэдүүлбэ. Энээниие империалистнуудшье ойлгоо. Тэдэнэр бидэнэй эсэргүүгээр хэдэг пропагандын дайнда туйлай ехэ зөөри гаргашална, үзэл сурталай арсалдаа дэлгэрүүлхэ зорилгоор тусхай «научно-шэнжэлгын» институдуудые байгуулна, тиигэжэ социалис оронуудай хоорондохи холбоо барисае эбдэхэ, дэбжэлтын хүсэнүүдэй зэргэнүүдтэ хёмороо үүдхэхэ, империализмда эсэргүү бүхы дэлхэйн хүсэнүүдэй жагсаалда hаад хэхэ гэжэ оролдоно. Социалис оронуудай зэргэнүүдые hандаргахын тула тэдэнэр нэн түрүүн национализмые hүжэрөөхэ, үндэhэ яhанай арсалдаа тарааха гэжэ hэдэнэ. Эдэ оронуудые Советскэ Союзhaa амяарлажа, бэе бэедэнь зүришэлдүүлхэ—энэ хадаа тэдэнэй гол зорилго мүн. Иимэ хорото эрмэлзэлгэнүүдэй үмэнэ бидэнэр үзэл сурталай шууд сэхэ тэмсэл ябуулха, социалис оронуудай эмхидэлые бэхижүүлхэ, нарижуулан hайжаруулха, тэдэнэй хоёр талын, мүн олон талын хани харилсаанай түхэл янзые hайжаруулха ёhотойбди.

Мүнөөнэй оршон байдалда социалис оронуудай, тэрэ тоодо Варшавын договорой организациин, Экономическа харилсан туhалалсалгын советэй оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлгэ манай хамтын шухалын шухала зорилго мүн гэжэ Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитет, Венгриин Арадай Республикын правительство тоолоно.

Ямар нэгэн орондо социализмые социалис оронуудhaa амяараа байгуулха, гадна коммунистнуудгүйгөөр социализм байгуулха тухай пропаганда ябуулха гэhэн ямаршье буржуазна, жэжэ буржуазна, анархис ёhоной hэдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ шухала гэжэ дүй дүршэл бидэниие баадхана. Советтэ харша коммунизм байдаггүй шэнги коммунистнуудгүйгөөр социализм байхагүй гээд түүхэ гэршэлэн баталаа hэн, мүнөөшье гэршэлнэ.

Уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда түүхын үмэнэхи онсо харюусалга националис замда орohон Хитадай бүлэг хүтэлбэрилэгшэд дээрэ тохёгдохо юм гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ. Энэ бүлэглэл жэжэ буржуазна, революцида харша үзэл бодолые тараажа, hүйдхэлтэ ябуулга хэжэ, империалистнуудта туhа хүргэнэ, дэлхэй дээрэхи хүгжэлтэ дэбжэлтын хүдэлөөндэ ехэ хохидол ушаруулаа, ушаруулжашье байна. Жэжэ буржуазиин революционно шэнжэ мүнөө ябуулагдажа байhан националимтай холбогдоходоо, пролетарска революциин шэнжэтэй болоногүй. Хитадтахи «культурна хубисхал» гэдэг соёл культуратай, революцитай ямаршье холбоогүй юм. Тэрэ халаа национализмын, анархис ёhоной, hандаралгын хорото ашаануудhaa ондоо юуншье бэшэ.

Партиин политикые, үзэл сурталые бүхы баруунай болон «зүүнэй» хазагайралтануудhaa хамгаалга орон бүхэнэй социализмын, пролетарска интернационализмын, марксизм-ленинизмын тала бодотоор баримталагшадай уялга мүн. Тэрэшэлэн жэжэ буржуазиин революционно гэжэ нэрлэдэг худал хуурмаг ябуулгануудта, национализмда, национальна талаараа амяарлаха ябадалда, дээрэлхүү үндэhэ яhанай зүрилдөөндэ, олон янзын хорото хараа бодолнуудта эсэргүү тэмсэлые мүн лэ бага бэхеэр ябуулха шухала.

Манай эгээн хүсэтэй зэбсэг гэбэл, манай хараа бодол, манай теори, марксизм-ленинизм мүн болоно. Социалис оронуудта засагаа гартаа барижа байгаашье hаа, бидэнэр нэн түрүүн үзэл сурталай зэбсэгээр өөрынгөө политика ябуулнабди, хамгаалнабди. Хэрбээ манай ангиин дайсадай эмхидхэлтэйгээр, хүсэрхэлгын ябуулга хэжэ, социалис байгуулал-
тын үндэhэ hуурида добтолго х
болоо hаань, социализмын хэрэ
хүдэлмэришэн ангиин хэрэгые х
гаалхын тула мүн лэ засаг хэрэгл
гээшэ манай эрхэ, манай уялга м

Дэлхэй дээрэхи ниитын хоёр
римуудай хоорондо, мүн социал
оронууд доторшье, социализмын
лөө, хүнүүдэй сэдьхэлэй, ухаан
долой, мэдэрэлэй түлөө политичес
үзэл сурталай тэмсэл дэлгэржэ б
даг. Социализмын илахада, саа
даа тэрэнэй хүгжэхэдэ ангиин
сэл зүндөө хурсададаг юм гэhэн
гомжые бидэнэр буруушаанабди.
гөөр мэдээжэ оршон байдалай
хёолдобол, энэ тэмсэл хурсала
бүри орёо түхэл янзатай болодог
жэ манай өөрымнай тэмсэл, бү
социалис оронуудай дүршэл хару
на. Энэ тэмсэлэй алишье ор
дэлгэрээ hаань, Венгриин Социа
хүдэлмэришэнэй парти иимэ ор
байдалда коммунистнуудтай hана
нэгэдэхэ байhанаа, догматигууд
лон ревизионистнуудай, ангиин
садай добтолгоhоо хүдэлмэришэн
гиин засагые, социализмын хэрэ
хамгаалжа байhан хүнүүдтэй h
лаа бүрин нэгэдэнги байhанаа то
хойлон мэдүүлнэ. Энэ тэмсэлэй
ха шанар бидэндэ ойлгосотой, т
бидэнэр бүхы талын интернацион
на туhаламжа хүргэхөөр бэлэмди

Уласхоорондын хүдэлмэриша
хүдэлөөндэ hүүлэй сагта нэгэдэл
эрмэлзэл бэхижэнэ. Будапештдэ
лоhон аха дүү партинуудай фе
лиин Консультативна уулзалга а
нэй шухала гэршэ болоно. Энэ у
залга дээрэ энэ жэлэй ноябр
Москвада коммунис болон хүдэ
ришэнэй партинуудай уласхоор
дын зүблөө зарлаха гэhэн хэл
туйлагдаа hэн. Империализмда э
гүү тэмсэлэй гол гол асуудал
даар уласхоорондын коммунис бо
хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэг
лые туйлаха гэжэ Консультати
уулзалтада хабаадагшад зүбшө
үгэhэн байна.

Өөрынгөө талаhaa Венгриин
циалис хүдэлмэришэнэй парти
дэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэд
hэргөөн байгуулха хэрэгтэ хуби
оруулха гэжэ ходоло эрмэлз
юм, тиигэжэ саашадаашье эрмэлз
Коммунис болон хүдэлмэриш
партинуудай Москвадахи зүблөөн
гэдэлэй замда шухала шата бол
империализмда эсэргүү дэлхэйн
гэн ехэ фронтые үргэдхэхэ, эл
жүүлхэ арга олгохо, тиигээд со
лизмын, хүн түрэлтэнэй хүгжэл
эб найрамдалай хэрэгтэ алба
гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр эти
бди.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Янош К
иигэжэ хэлэбэ:

Хахасажа байхадаа, манай аха
парти—КПСС-тэ, манай бодото
ба союзник—Советскэ Союзда
мунис байгуулалтадаа ехэ амж
шэнэ туйлалтануудые туйлахь
уласхоорондын оршон дээрэ—
дэлхэй дээрэ эб найрамдал бай
хын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амж
туйлахыень, зол жаргалтай, амг
тайбан байхыень хүсэнэбди.

Советскэ Союзай алдарта Ко
нис партиин хүндэлэлдэ. Агу
Советскэ Союзай хүндэлэлдэ, в
совет арадуудай бэхижэжэ ба
аха дүү харилсаанай, нэгэдэлэй
дэлэлдэ, венгр-совет хани бар
най хүндэлэлдэ Янош Кадар к
үтэ хэлээ.

Советскэ Союзай Коммунис па
да, совет арадта зорюулhан ха
үтэнүүдэйнь түлөө Венгриин С
лис хүдэлмэришэнэй партиин
ральна Комитедэй Нэгэдэхи с
тарь Янош Кадарта москвагай
үмэнэhөө В. В. Гришин халуун
хүргэбэ.

Съездүүдэй Кремлиин ордо
болоhон митинг Советскэ Союза
Венгриин Арадай Республикын
саалай, аха дүү партинуудай,
дүү арадуудай нэгэдэлые элирх
тодорхойлhон хүсэн түгэс ман
таци болоо.

(ТАС

Профсоюзай ажабайдал

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ СУГЛААНУУД

Манай орондохи совет демократиин хурсахан жэшээ—хүдэлмэришэдэй суглаанууд.

Предприятинуудта, цехүүдтэ, бригаданuудта, фермэнүүдтэ үнгэргэгдэдэг ниитэ профсоюзна (хүдэлмэришэдэй) суглаанууд хадаа алибаа хүнүүдтэ нүлөөлхэ, хүдэлмэришэдые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ, хүн зониие социалис үйлэдбэриин хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулха аргануудай нэгэн мүн. Хүдэлмэришэдэй суглаанууд ажалшадай болон гүрэнэй хүсэл зорилгые харуулдаг дээрэhээ коллективүүдэй ажабайдалда, үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ, соёл болбосоролой, ажаhуудалай талаар хангалтые hайжаруулгада горитойхон үүргэтэй юм.

Эгээл тиимэhээ хүдэлмэришэдэй суглаануудые үнгэргэлгэдэ, тэндэ хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай хэлэhэн шүүмжэлэлдэ hайса анхарал хандуулхые манай парти hургадаг. Тус оной май соо болоhон Москва городой 19-дүгээр партийна конференци дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ hэн: «...Хүдэлмэришэдэй суглаануудай үүргые дээшэлүүлхэ шухала. Тэндэ үйлэдбэриин болон ажалай журам бэхижүүлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ ёhотой. Хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ хэлэгдэhэн дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй. Хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээгүүр хэлэгдэhэн дурадхалнуудые министерствэнүүд сохёолон хаража үзөөд, зохисотой тобшололнуудые хээд, харьяата коллективүүдтэнь мэдээсэдэг туримтай болог лэ».

Республикын хүдөө ажахын гүрэнэй предприятинуудта ба профсоюзай организацинуудта хүдэлмэришэдэй суглаан үсөөн бэшээр үнгэргэгдэдэг. Суглаанууд дээгүүр үйлэдбэриин хүгжэлтэ тухай, соёл болбосоролой, ажаhуудалай тон хэрэгтэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг ааб даа. Мүн баhа коллективүүдэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража, саашадаа юу туйлаха байhан тухай зорилгонуудаа элирүүлдэг ха юм. Юрэдөө хэлсэгдэhэн ямаршье асуудал коллективэй абаhан социалис уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлгын онhон түлхюур боложо үгэдэг шуу. Хүдэлмэришэдэй суглаанууд ямаршье асуудал зүбшэхэ хэрэгтэ коллективэй хүсэл, коллективэй ухаан болол боложо үгэдэг гэжэ ойлгосотой.

Хүдэлмэридөө бии байгаа дутуу дундануудые дары усадхахын түлөө нүхэр ёhоной шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлэн, табигдаhан асуудалые эдэбхитэйгээр, hайнаар зүбшэн хэлсэлгэ хадаа суглаанай эгээл шухала зүйл. Тэрээнгүйгөөр хүдэлмэришэдэй суглаан зориhон зорилгодоо хүрэхэгүй бшуу.

hайнаар бэлдээд, эмхидхэлэй дээдэ хэмжээндэ суглаагаа үнгэргэдэг коллективүүд республика дотор олон. Тэдэнэй тоодо Хүдэриин, Кабанскын, Хэжэнгын, «Эрдэм», Ториин, Яруунын совхозуудай, Ивалгын туршалгын ажахын, Шэнэ-Бэрээнэй заводой болон бусад коллективүүдэй профсоюзна организацинуудые нэрлэжэ болоомоор. Нэрлэгдэhэн коллективүүдэй профсоюзна суглаанууд дээрэ хүдэлмэришэд шүүмжэлхэшье, hанамжа бодолоо хэлэхэшье, үйлэдбэриин участогуудай, бүхы коллективэй хүдэлмэриие hайжаруулха дурадхал оруулхашье аргатай байдаг. hүүлээрнь шүүмжэлхы ажаглалтын мүрөөр хэмжээнүүд абтадаг ааб даа.

Жэшээнь, Хүдэриин совхоздо 1967 ондо хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ ажахыда хони үсхэбэрилтые хүгжөөхэ тухай асуудал хэлсэгдэhэн юм. Арба гаран хүн тус асуудалаар hанамжа, зүбшэлнүүдээ хэлээ, хэдэн ажаглалтануудые хээ юм. Хүдэлмэришэдэй шүүмжэлэл, ажаглалтануудые мэргэжэлтэдтэй хамта хаража, шүүжэ үзөөд, совхозой дирекци хэмжээ абаhан байха.

Суглаан гээшэ гансал түсэбэй талаар ёho дүүргэhэн ябадал бэшэ, тэрээндэ алибаа формализм тон харша юм ааб даа. Тиимэhээ суглаа бэлдэлгэдэ гол анхарал хандуулха гээшэ гүнзэгы удха шанартай. Теэд зарим газарта суглаанда бэлэдхэл хэбэбди гээд, президиумдэ hунгагдаха хүнүүдые, мүн хэн юун тухай хэнэй хойноhоо үгэ хэлэхэб гэжэ эртээнhээ түсэблэгдэдэг. Иигэжэл газар газарта «штатна үгэ хэлэгшэд» бии болошодог. Хүдэлмэришэдэй суглаае иимээр бэлдэжэ үнгэргэлгэ гээшэ буруу гэжэ тоолонтой. Иимэ «суглаанууд» зоной эдэбхиие даража, зүбшэгдэhэн асуудалые гүйсэдөөр элирүүлэнтүй үлэхэhөө бэшэ ямар туhа үзүүлэлтэйб? Гэбэшье энэ хэлэгдээшэ ажаглалта суглаае «hула табиhан hур, дэмы табиhан дээhэн» болгожорхихо тэhэн удхатай бэшэ. Намайе зүбөөр ойлгуужан. Суглаан бүхэндэ творческоор хандажа, шэнэ шэнэ арга боломжонуудые хэрэглэжэ, hонирхолтойгоор үнгэргэхэ хэрэгтэй гэнэбди.

Хүдөө ажахын ажалшадай 1968 ондо абаhан социалис уялгануудые, мүн СССР-эй профсоюзуудай XV съездын дүнгүүдые суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэдээ, хүдэлмэришэд, алба хаагшад, мэргэжэлтэд табан жэлэй түсэбүүдые болзорhoohь урид дүүргэхэ тухай hанаагаа зоболсохо зуураа, үйлэдбэриин болон ажаhуудалай талаар шиидхэгдээгүй асуудалнууд дээрэ тогтоо hэн.

Ториин совхозой hаалиншан нүхэр Полютова худалдаа наймаанай эмхи зургаануудые — совхозрабкоопые, аймпотребсоюзые хүдэлмэриин хубсаhа, малшадта хэрэгтэй хомор эд асарнагүй гэжэ хяа шүүмжэлээ hэн. Мүн совхозой хүтэлбэрилэгшэд зуhалангай байрануудые hайжаруулхын тула мүртэй юумэ хэнэгүй гэжэ тэрэ хэлээ. Зүб даа, эдэ асуудалнууд табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ бага бэшэ үүргэтэй бшуу.

Оёорой совхозой hаалишан нүхэр Ванданова совхозой рабочкомые (түрүүлэгшэнь нүхэр Жапов) шүүмжэлэн дайраа. Нээрээшье тэндэ hаалишадай хоорондохи мүрысөөн ёho тэды эмхидхэгдэhэн, малшадтай хөөрэлдөөн, суглаанууд үнгэргэгдэхэеэ болинги байба.

СССР-эй профсоюзуудай XV съезд хүдөө нютагуудта эмхидхэлэй ажалые үндэhөөрнь hайжаруулха, социалис мүрысөө зүб хүрөөр ябуулха гэхэ мэтэ горитой зорилгонуудые профсоюзна организацинуудай урда табяа ха юм.

XV съездын болоhоор гурбан hapa үнгэрөө. Теэд профсоюзна комитедүүд хүдэлмэришэдэй суглаа үнгэргэлгэдэ мүртэй анхарал хандуулаагүй байhаар. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай профсоюзна эхин организацинуудай гурбанайнь хоёр хубидань съездын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэлгээр хүдэлмэришэдэй суглаануудые үнгэргэжэ үрдеэдүй!

«Профсоюз—коммунизмын hургуули»,—гэжэ В. И. Ленин заахалаа, холые хаража, коммунизм байгуулгада үндэр ехэ үүргэтэй байhыень харуулаа бшуу. Профсоюзай дээдэ орган — суглаанууд гэжэ мэдээжэ. Имагтал суглаанууд дээрээ хүдэлмэришэд, профсоюзай гэшүүд коммунизмын ехэ hургуули гарадаг ха юм. Тиимэhээ профсоюзна суглаануудые тоодоггүй ябадалые огтолон болюулха шухала.

Профсоюзна организацинууд ажал ябуулгадаа ехэ хэрэг бэелүүлжэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриие эрид hайжаруулжа, профсоюзай үүргые коммунис байгуулалтын мүнөөдэрэй эрилтэдэ хүрэтэр үргэхэ ёhотой.

С. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ.

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. **Ураалай шэлын Качканар үндэр хадада түмэрэй рудагай хэдэн миллион тонно хэбтэшэ бии. Энэ хадын хормойдо шанаржуулгын комбинат баригданхай.**

Комбинат мүнөө хүсэтэй болонхой. Шанаржуулгын фабрикада хэдэн шэнэ тухеэрэлгэнүүд ашаглалгада үгтэнхэй. Бэшэ барилгыень болзорhoohь урид дүүргэхын түлөө «Качканаррудстрой» трестын хүдэлмэришэд тэмсэжэ байна.

Зураг дээрэ: монтажнигууд А. И. Пашов (доодо тээнь) И. С. Александров хоёр барилга дээрэ.

ТАСС-ай фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ДҮН

АША ҮРЭ ЕХЭТЭЙ БОЛГОГДОХО

Районой партийна организацинуудаар коммунистнуудай политическэ һуралсалай дүн гаргагдажа байна. Юрэнхы дээрэ энэ дүн юу гэрщэлнэб гэбэл, партийна гэгээрэлэй һуралсалай жэл эмхитэйгээр үнгэрөө, марксистско-ленинскэ теори шудалха хэрэгтэ коммунистнар, комсомолшууд, партийнабэшэ нүхэд ехэхэн анхаралаа хандуулдаг болоһон байна ха юм.

Манай райондо үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 34 эхин политическэ һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха 88 һургуули, 86 теоретическэ болон методическа семинар хүдэлөө. 247 хүн марксизм-ленинизмын удэшын университедтэ һуралсалаа үргэлжэлүүлээ. Энэ жэлдэ тус университедэй филиалнууд «Электромашина», судна бүтээлгын заводуудта эмхидхэгдэһэн байгаа.

Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа бэлэй. Бүхы коммунистнуудтай, һуралсаха дуратайшуултай партийна организацинуудаар хөөрэлдэгдэһэн, суглаанууд дээрэ хэлсэгдэһэн. Пропагандистнартай семинар үнгэргэгдэжэ, тэдэнэртэ теоретическэ болон методическа асуудалнуудаар захяа заабари, зүбшэл үгтэһэн байна.

Һургуули, семинарнуудай түрүүшын хэшээл дээрэ партийна эдэбхитэд (хамта 70-аад нүхэд) байлсажа, эдэ хэшээлнүүдэй ямараар үнгэрһэн тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Зарим партийна организацинуудай секретарьнар, пропагандистнар элэ бюродо уригдаһан байгаа.

Һуралсалай жэлэй туршада иимэ шалгалта, пропагандистнарта бодото туһаламжа хододоо үзүүлэгдэжэ байгаа. Нэгэн доро методическа, теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй 35—40 коммунистнар, партиин райкомой гэшүүд энээндэ хабаадуулагдадаг һэн. Һүүлдэнь хараһан, элирүүлһэн тухайгаа манда дуулгадаг, шухала хэмжээнүүд абтадаг байгаа юм. Партиин райкомой бюро дээрэ коммунистнуудай һуралсал тухай асуудал хэдэ дахин зүбшэгдөө.

Тэрэшэлэн партийна организацинуудшье политһургуули, семинарнуудай хүдэлмэри сагүргэлжэ хинан шалгажа, али нэгэн дутагдалнуудай үзэгдэбэл, зохихо хэмжээнүүдые абадаг болоо.

Энэ талаар «Электромашина» заводой партийна организациин хүдэлмэри тобшохоноор харуулалтай. Февраль һарада заводой парткомой заседани дээрэ коммунистнарай һуралсал тухай асуудал табигдаба. Зарим һуралсагшад хэшээлһээ гээгдэнэ, ерэхэдээшье хүсэдөөр бэлдэнгүй ерэжэ, миин һуужа гарана, конспект табинагүй гэһэн хурса шүүмжэлэл гараба. Парткомой тогтоолые дүүргэлтэ болгон цехүүдтэхи партийна организацинууд һуралсагшадтай хөөрэлдэһэн, бусадшье хэмжээнүүдые абаһан байна. Завод дээрэ ниитын гуримаар ажалладаг партийна кабинет ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэнэй үүсхэлээр парткомой гэшүүд политһургуулинуудай хэшээлдэ байлсадаг болоо, пропагандистнар сутларжа, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэхэ, саг сагтаа хэрэгтэй консультаци абаха аргатай болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар эндэхи бүхы һургуулинууд түсэбөө дүүргэжэ, түгэсхэлэйнь хэшээлнүүд эмхи гуримтайгаар, һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэгдөө.

Һуралсалай жэл эмхитэйгээр түгэсхэхын тула горитойхон оролдогдоо гэбэл алдуу болохогүй гэжэ һанагдана. Хаана, хэзээдэ хэшээлэй үнгэргэгдэхэнь эртээнһээ түсэблэгдэжэ, пропагандистнарай семинар үнгэргэгдөө бэлэй. Тиихэдээ ямар асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулхаб, ямар аргаар түгэсхэлэй хэшээл үнгэргэхэб гэхэ мэтэ зүйлнүүд зүбшэгдэһэн байна.

Олон семинар, һургуулинуудаар теоретическэ конференцинүүд, зарим газарта реферат уншалган болоо. Жэшээлхэдэ, хэлхээ холбоонойУправленидэ эмхидхэгдэһэн марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулида «Гүрэн. ангинууд тухай марксистско-ленинскэ һургаал» гэһэн асуудалаар теоретическэ конференци һонирхолтойгоор үнгэрөө юм. «Капиталай оронуудтахи ангиин тэмсэлэй онсо өөрын зүйлнүүд» гэһэн нүхэр Л. А. Богдановай, «Ангинуудай бии болоһон тухай» нүхэр Батуринай мэдээсэлнүүд бүришье һонирхолтой байба.

Республикын прокуратурын. Верховно сүүдэй парторганизацинууд хамтаржа, Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан теоретическэ конференци үнгэргэбэ. «К. Марксын зохёолнуудта гүрэн тухай асуудалнууд ямар һуури эзэлнэб», «Коммунис партиин манифест ба тэрэнэй түүхэтэ удха шанар» гэһэн асуудалнуудаар коммунистнар Исаев, Мункоев гэгшэд удха түгэлдэр элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Иимэрхүү һонирхолтой конференцинүүд 47, 4, 2-дохи һургуулинуудта, «Правда Бурятии» газетын редакцида, мүн бусад олон парторганизацинуудта болоо.

Партийна гэгээрэлэй үнгэрһэн жэлдэ пропагандистнарые шэлэн олохо, тэдэнэй һуралсал эмхидхэхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд партиин райкомой, партийна организацинуудай анхаралда хододоо байгаа.

246 пропагандистнарай 228-ниинь дээдэ эрдэмтэйнүүд. Тэдэнэй тоодо эрдэмэй 19 доктор болон кандидадууд, 20 министр, тэдэнэрэй орлогшонор, управленинүүдэй начальнигууд, ВУЗ, техникум болон училищинуудай 68 багшанар гэхэ мэтэ. Һуралсалай жэлэй туршада хэдэн семинар, теоретическэ конференцинүүд пропагандистнартай үнгэргэгдэһэн байна. Тэрэшэлэн консультаци, нэмэл хэшээлнүүд зарлагдадаг байгаа.

Олохон пропагандистнарай дүй дүршэл согсологдоо. Тэрэ тоодо 3-дахи СМУ-гай пропагандист П. А. Яхновецкий, облпрофсоведэй пропагандист А. Е. Совгир, «Индпошив» фабрикаһаа Т. З. Буркин гэгшэдэй.

Мүн бусадшье бэрхэ пропагандистнууд урган гараа. «Электромашина» заводой кран бүтээдэг цехэй пропагандист Б. И. Шишкин хэшээл бүхэнөө һайнаар бэлдэжэ. һонирхолтойгоор үнгэргэдэг байһан. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые, техническэ бусадшье хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэнэ.

Пропагандистнуудай оролдосото ажал харуулһан жэшээнүүдые олоор харуулжа болохо байгаа. Тэдэнэй уран бэлиг, эрдэм номболон пропагандистын мэргэжэл шадабариинь улам дээшэлүүлхэ зорилго мүнөө—һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй үедэ табигдана.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай болон коммунистнуудай һуралсал эмхидхэхэ талаар партиин райкомой, партийна организацинуудай хүдэлмэридэ үнгэрһэн жэлдэ үшөөл олон алдуу эндүү гараһан, дутагдалнууд үзэгдэһэн байгаа. Энээн тухай КПСС-эй областной комитедэй бюрогой байгша оной мартын 4-тэ абаһан тогтоол соо тон зүб хэлэгдэнэ. Һуралсалай шэнэ жэлдэ эдэ дутагдалнууд хүсэд усадхагдаха зэргэтэй.

В. КАРАГАЕВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо.

ОРОНОЙМНАЙ ГОРОДУУДААР. **РЯЗАНЬ.** Театрай талмай. ТАСС-ай фото.

ЭРХИМЛЭҺЭЭР ЗАНДАА

«Бытовка» гэһэн гаршагтай машина Максимиха, Башарово, Адамово, Зорино тосхонуудаар саг үргэлжэ ябажа байдаг. Баргажанай адагай хүн зоной эрилтэ хангаха комбинадай энэ машинын графигайнгаа ёһоор ябадаг болоһониинь хэндэшье гайхалгүй болонхой. Тус машина соо сабхишад хододоо ябалсадаг. Тэдэнэр загаһашад болон ангуушадай гуталнуудые шадамар һайнаар заһадаг юм. Ганса сабхишадшье бэшэ, мүн хубсаһа оёдог мэргэжэлтэд энэ машинаар баһал ябалсадаг. Ажалшадай захиһан эрилтэ гүйлтые тэдэнэр саг доронь дүүргэдэг заншалтай. Гадна часы заһадаг мастернууд, фотографууд баһал энэ машинаар ябалсадаг. Тэдэнэрэй хүдэлмэриинь урагшатай һайн. Эгээл тиимэһээ ажалшад тэдэниие хэзээдэшье хүндэтэйгөөр хүлеэн абадаг юм. Николай Васильевич Усов Николай Григорьевич Ильин хоёр илангаяа тэдэнэй дунда алдаршанхай. Шэнэ ботинка, сабхинуудые һайнаар заһабаридаг. Любовь Григорьевна Бросьева, Валентина Григорьевна Леонтьева, Елизавета Афанасьевна Ржепоковская болон бусад захил хэгшэд эдэ хоёрой хэһэн хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэдэг юм. Юуб гэхэдэ, Усов Ильин хоёрой уран гараар заһагдаһан, бүтээгдэһэн ботинка, сабхинууд фабрикынхиһаа оройдоошье дутуугүй шэнги үзэгдэдэг, удаан саг соо ябадаг юм. Валентина Руфовна Хайзик захил хэгшэдэй зүгһөө олон тоото һайшаалда хүртэнхэй. Тэрэ хэды залуушье һаа, нарин бэрхэ оёдолшон гэжэ зоной дунда суута гаранхай.

Хүн зоной эрилтэ, хэрэглэмжые хангадаг тус филиал олон цехүүдһээ бүридэнхэй. Жэшээлхэдэ, оёдолой цехтэ арбан мастер хүдэлнэ. Антонина Кокорочкина, Ольга Кныр болон бусад оёдолшод коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тэдэнэр хододоо ажал хүдэлмэридөө оролдосотой һайнаар хандадаг. Хүн зоной гүйлтые нэрэтэй түрэтэйгөөр хангаһанайнгаа түлөө тэдэнэр иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Тус цехэй мастернууд хэрэгтэй инструментнүүдээ абажа, холын отара, гүүргэнүүд дээрэ байдаг малшадай эрилтые саг соонь хангажа байдаг.

Борис Васильевич Петропавлов ехэ болгодог лупаяа гартаа абажа, нарин хёрхоор заһабарида ороһон часынуудай оньһонуудые шалган харана, дутуу дунда зүйлнүүдынь тэрэ дары усадхана. «Муугаар заһабари хээ» гэһэн гомдол нэгэтэшье ородоггүй. Часынуудаа заһабарида үгэгшэд хододоо магтаалтай һайн үгэнүүдые тэрээндэ хэладэг. Андрей Григорьевич Паньков удаан саг соо фотографоор хүдэлнэ. Тэрэ өөрынгөө ажалда аргагүй дуратай. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүрэнүүдые бодото һайнаар гаргахын түлөө бүхы хүсэлөө хандуулдаг. Байгалай суута загаһашадай дүрэнь тэрэ зандаа шахуу гараһан байдаг. Мүн Байгалай гоё һайхан байгаалиие тэрэ зураглан буулгадаг.

Парикмахерскада дүрбэн хүн хүдэлнэ. Зоя Кускова Татьяна Бенедиктова хоёрой заһаһан, буржылгаһан үһэн залуу үетэнэй дунда ехэ хүндэтэй дээрэ тоологдодог. Тэдэнһээ гадна оёдолшон Валентина Содномовагай бэлигтэй бэрхые дурсангүй гарахын аргагүй.

Тус филиалай цехүүд Шанталагай леспромхозой газар дээрэ оршодог. Хүдэлмэрилэгшэдынь найман квартиратай гэртэ дууһан байрланхай. Филиалай коллектив абаһан уялгаяа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Илангаяа сабхишадай цехэй хүдэлмэришэдые магтамаар. Тэдэнэр һара бүриингөө түсэбые 120—130 процент дүүргэдэг байха юм. Энэ жэлэй таба һарын түсэбые тус филиал 108 процент дүүргэнхэй. Мүнөө үедэ Буряадай АССР-эй 45 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тус коллективэй гэшүүд бүхы хүсэ шадалаа гаргажа байнхай.

Д. КОЛМАКОВ.

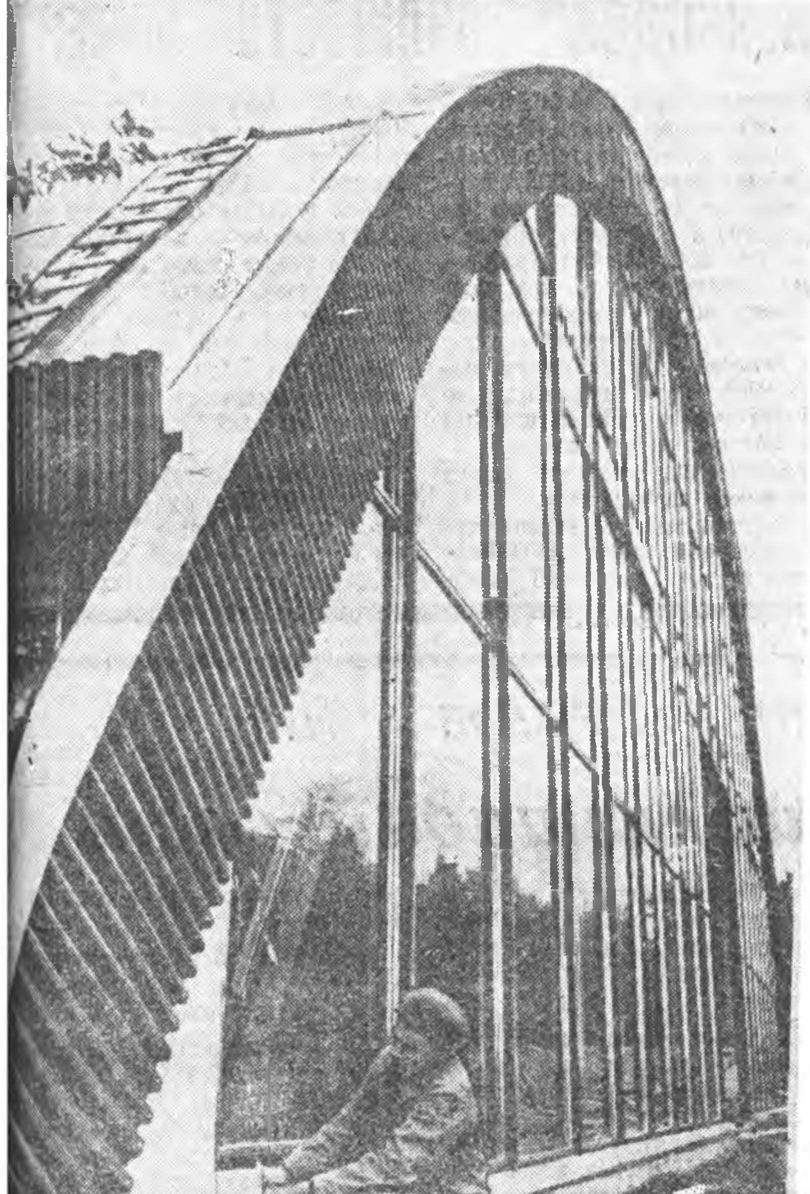

ЛЕНИНГРАД. **Эндэ байгша оной август һарада үнгэргэгдэхэ «...рыбпром-68» гэһэн уласхоорондын выставкэдэ 24 оронуудай ...0 гаран фирмэ болон эмхи зургаанууд хабаадалсаха юм. Выстав... павильонуудай барилга дүүргэгдэхэ дүтэлөө.**
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын нэгэ павильон соо һүүлшын хүдэл...ри хэгдэжэ байна. ТАСС-ай фото.

ТҮМЭРШЭ ДАРХАН

Түмэршэ дархан... Урдань хүн зон дарханаа ехэ хүндэтэй дээрэ тоолодог байгаа. Теэд хүндэлэнгүй яахаб даа. Гэр, айл бүхэнэй хэрэглэхэ зэмсэгүүд дарханай гараар бүтээгдэдэг байгаа бшуу. Гадна эхэнэр хүнэй зүүхэ элдэб янзын гоёолтонуудые дархан урлан бүтээгшэ һэн.

Харин мүнөө хүн зон дарханиие хэр зэргэ хүндэлнэ гээшэб?

Хэнэйшье мэдэхээр, дарханай хэхэ юумэн мүнөө үсөөрөө гэжэ һаналтай. Юуб гэхэдэ, бүхы хэрэгсэлнүүдые завод хэжэрхинэ бшуу. Тиигэбэшье дарханай хэхэ юумэн яһала бии. Хүдөө ажахыда хэрэглэдэг элдэб янзын техникые тэрэ дары заһаха болоо һаа, дарханһаа туһатай хүн олдохогүй.

Манай Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой МТМ-дэ түмэршэ дархан Доржо Урбадаевич Гомбоев хүдэлжэ, колхозойнгоо ажахыда аргагүй ехэ туһа хүргэдэг. Хабарай тарилтын үедэ тэрэ үдэр һүнигүй МТМ-дээ байлсажа, эбдэрһэн машинануудые заһалсажа гараа. Хүдөө ажахын техникэ заһахынгаа хажуугаар Доржо дархан элдэбын зэмсэгүүдые бүтээдэг юм.

Үбэл нэгэ иимэ ушар тохёолдоһон юм. «Беларусь» тракторай хойто моөрэйнь боолто һуладажа, тэрэ моөрөө гаргаха хэрэг гараба. Тиимэһээ бидэ, гурбан трактористнар, МТМ тээшэ ошобобди. МТМ-эйн хажууда трактораа байлгаад, слесарьһээ торсоово замаг абажа, хойто моөрэйнгөө боолтые гаргаха хүсэлтэй татажа оробобди.

Торсоово замагнай хэдышье бэхи һаа тэсэнгүй хахаршоо бэлэй.

Эгээл энэ үедэ Доржо дархан хажуудамнай ерэжэ, бүтүү замаг хэхэб гэжэ мэдүүлбэ.

Тиигэжэ бидэ Доржо дарханай аша туһаар унжагайрангүй трактораа заһаад, һөөргөө поли тээшээ харайлгаа һэмди.

Доржо Урбадаевич партиин зэргэдэ ороһоор арбан табан жэл шахуу болоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда тэрэ хабаадалсаһан юм. Дайнай хүшэр үедэшье дархан солонь юреэлтэй байһан. Дайнай дүүрэһээр хорин жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһолой суглаан Хилгана нютагай клуб соо болоо бэлэй. Тэрэ суглаанда Доржо Урбадаевич байлсажа, дайнда ябаһан тухайдаа һонирхолтойгоор хөөрөө һэн. Совет оронойнгоо эрхэ сүлөөе, залуу үетэнэй зол жаргалые хамгаалхын тула манай түмэршэ дархан дайнай харгыгаар ото ябалсаһан юм. Тэрэнэй хөөрөөе шагнахадаа бидэ сэдьхэлээ хүдэлгэхэ, омогорхохошье ушартай һуугаа һэмди.

Доржо дархан үнэхөөрөөшье тала шэнги уужам сэдьхэлтэй юм. Үетэн нүхэдынь, таниха хүнүүд тэрээн тухай илдам даруутаар хэлэдэг. Хүхюу хөөрүү зантай, шадаал һаа, хүндэ туһалха гэжэ ябадаг хүндэ хүн дурлангүй яахаб.

С. РАДНАЕВ.

Баргажанай аймагай Хилгана нютаг.

Павел Ишков Улаан-Үдын судна-бүтээлгын заводто модошо дарханаар хүдэлжэ эхилһээр арба гаран жэл болоо. Байгша ондо социалис мүрысөөндэ һайн амжалта туйлажа, «Социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогоор шагнагдаһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Ишков ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Гоё һайхан тухай хөөрэлдөөн

Дүрбэн тэгшэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ

...оциалис революциин илаһанай ...лээр манай гүрэндэ шэнэ хү... хүмүүжүүлхэ айхабтар ха...салгатай хэрэг гаража ерэһэн. ...хүдэлмэри мүнөөшье манай ...унис партиин, олониитын ба ...бүхэнэй анхаралда байһаар. ...бэн тэгшэ хүнүүдые хүмүү...лхэ тухай коммунизм байгуул...Программа доторнай бэшээтэй. ...хибүүд багаһаа ухаансар, сэдь... бодолоор, бэе махабадаар сэ... эрдэмтэй хүнүүд боложо үдэ...эжэ бидэ багшанар оролдодог, ...гшадаа тиимээр хүмүүжүүл... тула хүсэ шадалаа гамнадаг...гээшэбди. Энэ хүдэлмэридэ... уран зохёол, искусство ехэ ...даг. Һургуулинуудта һүүлэй ... эстетическэ хүмүүжүүлгэөөр ...аар дүрим заагдадаг болоо. ...энээхэн хэшээлэй хүсөөр үхи...дтэ гуа һайхан тухай ойлгуул... бэрхэтэй. Тиимэһээ минии ...хада, «Буряад үнэн» газетын ...һанууд дээрэ эхилһэн гоё ...н тухай хөөрэлдөөнүүд ехэ ... шанаратай. Юундэб гэхэдэ, ...жэ түрэлхид, багшанар, бүхы ...иитэ бүгэдөөрөө дороһоо үдэ...ябаа залуу үетэн тухай, ком...измын үеын хүн тухай хөөрэл...доо мүнөө сагта бултанаймнай ...а зобоодог нэгэл асуудал шиид... гэжэ бодоно бшуубди.

Юундэ гэнтэ сэбэр, элүүр, нюур шарай барагтай залуу хүбүүн гү, али басаган аад, сэдьхэл бодолоороо ахир, тэрээндэ ёһоор найдахын аргагүй хүн ябажа ябадаг бэ? Үгышье һаа — һайн досоохитой, ажалдаа шударгы, бэлигтэй хүн аад, айхабтар һалан, хубсаһа хунараа өөдэшье татахагүй, ехэ тулюураар харагдадаг хүнүүд дайралдадаг. Заримдаа залхуу, һальхай, зайран ябадалтай хүнүүд бидэнэй дунда үзэгдэдэг.

Тойроод байһан оршон байдалынь хубилгабалшни хүншье хубилха гэжэ философууд заадаг. Теэд мүнөөнэйнгөө байдалые энэ хүнүүднайл бэелүүлжэ ябадаг ха юм. Тэдэнэр ажалда дуратай, творческоор хүдэлдэг байха юм. Иимэ хүндэ совет обществын эрхэтэн бүхэн дүтынь хани нүхэр, аха дүүнэр шэнгеэр һанагдадаг, иимэ хүн түрүүн Эхэ орон тухайгаа, түрэл арад тухайгаа бодоод, һүүлдэнь лэ өөрынгөө хэрэг тухай бододог. Тэрэ хадаа бэе махабадаар сэбэр, хэлэ һэндээ хүрэдэг, үнэн сэхээр ябадаг, өөрынгөө ажал ябуулгые коммунис ёһо гуримда, хүн зоной зан абарида таараалдуулан бэелүүлдэг байна.

Иимэл хүн, манай һанахада, һайхан хүн. Иимээр сэгнэгдэдэг болохын тула, нэгэдэхеэр, саг үргэлжэ бэеэ шанаржуулха — эрдэмээ дээшэлүүлхэ, сэдьхэлээ муу муухай бодолһоо арюудхаха, муу һайн хоёрые илгаруулжа һураха зэргэтэйбди. «Хүн болохын тула хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ зэргэтэйбди. Илангаяа хүсэл зоригоо хурсадхаха, сагаа дэмы гээхэгүй шухала»,—гэжэ Антон Павлович Чехов хэлээ һэн. Сэбэр бэетэй ,һайхан сэдьхэлтэй, гүнзэгы ухаатай, дүрбэн тэгшэ хүн имагтал коммунизм байгуулжа ябаа манай обществодо үзэгдэдэг. Иимэл һайн һайхан хүнүүдэй образ харуулха гэжэ Леонардо да Винчи, Лев Толстой, Петр Чайковский болон бусад элитэ ехэ уран зураашад, зохёолшод, композиторнууд эрмэлзэһэн байдаг.

Энэ эрмэлзэлэй бодотоор бэелжэ байһан манай совет обществодо дүрбэн тэгшэ хүнүүд бүри мансытай байхаһаа хүмүүжүүлэгдэжэ эхилдэг гэхэдэ алдуу болохогүй. Һургуулида орохо болотороо хүүгэдэй ясли, саадуудта, түрэлхидһөө үхибүүд тусгаар хүмүүжүүлгэ абадаг. Бидэ энэ хүдэлмэри тухай хэлэнэгүй, харин һургуулиин наһанай үхибүүдые дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эстетикэ ямар туһа хүргэдэг бэ гэжэ хаража үзэебди.

Манай Улаан-Үдын № 2 дунда һургуулида иимэ нэгэ һонин ушар февраль һарада болоо һэн. Арбадахи классай һурагша Валя Б. номдоо бэрхэ һурадаг, нүхэдтөө хүндэтэй, спортдо дуратай байхаһаа гадна, ехэ согтой хүхюутэй басаган һэн. Тиимэ байтараа гэнтэл уруу дуруу ябадаг болоһон, номдоошье һүрхэй бэшэ, ехэ сог залигүй харагдадаг болобо. Бидэ багшанар гайхалсаа аабзабди даа. Юун болоһыень Валиһаа асуухадамнай хэлэжэ үгэхэ юм бэшэ. Харин тэрэнэй дүтын хани нүхэр Борис Н. нэгэтэ намда хандаба гээшэ. Бидэ Валя Борис хоёрые нүхэсэдэг, хаа-яа кинодо суг ородог, номоо үзэдэг, сүлөө сагаа үнгэргэдэг дүтын хани нүхэд гэжэ мэдэдэг байгаабди. Тэдэнэр энэ нүхэсэлөө хүнһөө, нүхэдһөө нюудагшьегүй һэн, бидэшье дэмжэдэг һэмди. Ехэ һайхан хани нүхэсэл байгаа. Тиигээд лэ нэгэтэ Борис намда Валя тухайгаа, нүхэр басагамни намтай уулзаха, нүхэсэхэ дурагүй болошоо, асуухадамни хэлэжэшье үгэнэгүй гэжэ мэдүүлбэ гээшэ. Эдэ хоёрой хоорондо нэгэл юумэн болоо, энэ һайхан хани нүхэсэл ямар гэмһээ буруутабаб гэжэ гайхабабди. Теэд удаан хүлеэгээгүйбди. Нэгэтэ Валиин эжы, дээдэ һургуулитай врач эхэнэр, манай учительскада орожо ерээд, «үхибүүдые багаһаань муухай, һальхай ябадалда һурганат, ошожо ошожо тэрэ хүдэлмэришэн хүнэй хүбүүнтэй манай басаганай нүхэсэхэдэ юундэ дэмжээбта. Минии басаган хадамда гарахашье болоо һаа, интеллигент айлай хүбүүндэ ошохо ёһотой» гэжэ байгаад ганирба гээшэл даа. Бидэ гайхашообди. Тиигээд Валя Борис хоёрой нүхэсэл инаг дуран бэшэл, харин юрын лэ хани нүхэсэл гээшэл, эндэ аймшагтай юумэн үгы гэжэ ойлгуулжа ядабабди. Иигэжэ энэ һайхан нүхэсэл һандарһан, һайхан сэдьхэлнүүд гутарһан байна. Яахадаа Валиин эжы (абань эрдэмтэн) иимэ алхам хээб, юундэ энэ эрдэмтэ бүлэ түрэһэн басагандаа найдабагүй, совет һургуулида добтолбо, ажалша нэгэ бүлые доромжолбо гээшэб? Юундэб гэхэдэ, энэ айлайхи манай совет хүнүүдэй заншалда таарахагүй гурим баримталдаг, дээрэлхүү, өөһэдыгөө үлүүдэ бодоһон, ехэ дорой, муухай досоохитой хүнүүд байһанаа харуулба ха юм. Иимэшүүл һайхан хүнүүдые, тэдэнэй эрмэлзэлые сэгнэдэггүй, үнгэржэ ерэхэдээ үхибүүдэйнгээ наһанай ябадал гутаадаг байнал.

Баһа нэгэ жэшээ. Хабар манай һургуулиин бүлэг пионернүүд аяншалгада гараа һэн. Тэдэнэр аха классай һурагша комсомолец Валерий Сыренов, мүн нэгэ багша ябалсаа. Тиигээд Үдэ гол һэтэлжэ ябатараа гурбан басагад гэнтэ уһанда унаһан байгаа. Тэдэниие Валерий Сыренов абаржа ябаһаар өөрөө ехээр гэмтээ һэн. Энэ комсомолец ами бэеэ хайрлаагүй, түрэлхидыньшье балай буруу юумэ хэлээгүй, ондоогоор яаха байгаа юм, баатаршалга гаргаагүй, юрын совет хүнэй хэхэ юумэ хээл ха юм гээ һэн. Хэрбээ дээрэ дурдагдагша Валиин иигэжэ гэмтээ һаа, эхэ эсэгэнь басагандаа юундэ уһан руу орообши, тэдэ хүнүүдэй уһанда орожо үхэхэдэ бидэ гэмтэй гүбди, ами бэеэл сахиха байгааш гэжэ зэмэлхэл байгаа ёһотой.

Иигэжэ хоёр ондоо үзэл бидэнэй урда харагдаба. Тэрэниие нэгэл үе сагта, манай социалис обществодо ажаһуудаг айлнууд, хүнүүд баримтална. Эдэ хүнүүд яахадаа нэгэ асуудалда хоёр ондоогоор харюусана гээшэб? Жэшээнь, Валиин бүлэ өөһэдынгөө хубиин хэрэгэй зүгһөө, Валериин гэртэхин ниитэ зоной зүгһөө хандаба. Тиихэдээ соёл болбосоролтой, эрдэмтэй, интеллигент зомди гэжэ бэеэ тоолодог Валиин түрэлхид бэеэ гамнангүй нүхэдэйнгөө амиһаа абарһан хүбүүгээрээ омогорходог Валериин түрэлхид хоёрой али бүлэнь һайхан болоноб? Хоёрдохинь ааб даа.

Иимэл хүнүүдые хүмүүжүүлхэ байһанаа манай багшанар һайн мэдэдэг юм. Энэ хэрэгтэмнай уран зохёол, искусство ехэ туһалдаг, юрын совет хүнүүдэй баатаршалганууд жэшээ боложо үгэдэг. Гэхэтэй хамта эдэ олон һурагшаднай хэшээлээ дүүргэжэ гэртээ ошоходоо, тон ондо ондоо оршон байдалда ородог байна. Валиин гэртэхин ганса тиимэ бэшэ, мүн ондоошье түрэлхид баһал һайн һайхан эрмэлзэлые ойлгодоггүй, сэгнэдэггүй байхаяа һанадаг. Иимэ түрэлхидэй үхибүүд хоёр ондоо хүмүүжүүлгэ (нэгэдэхинь, ниитын, һургуулиин; хоёрдохинь өөһэдын, түрэлхидэй) бэе дээрээ үзэхэдөө хайшаашьеб, ехэ дутуу үзэлтэй ябадаг. Иигэжэ хүмүүжүүлгымнай хүдэлмэри бүхы дээрээ ехэ һаадта ороно, үхибүүднай хэрэгтэй хүмүүжүүлгэеэ саг соогоо абажа гаранагүй.

Манай һанахада, илангаяа мүнөө үедэ түрэлхид һургуули хоёрой хүмүүжүүлгые нэгэ шугамтай болгохо саг ерээ. Һургуулида мүртэй һургаал абанагүй гээд гэртээ өөһэдынхеэрээл буруу хүмүүжүүлдэг түрэлхидые тусгаар харюусалгада хабаадуулха, олониитын зүгһөө хэмжээ абадаг болоо һаа, һайн гэжэ һанагдана. Ерээдүй совет хүнэй хуби заяан бүгэдэ ниитын хэрэг. Тиимэһээнь лэ мүнөө гоё һайханиие ойлгодог, муу һайниие илгаруулдаг хүн тухай мэдэхэгүй юумэеэ хэлсэжэ элирүүлхэмнай шухала.

Нээрээшье гэдэһэ садхалан, үмдэхэ хубсаһатай, орохо гэртэйл һаа бэшэ юумэн намда хэрэггүй гэһэн хойрог үзэлтэй зонтой тэмсэхэ саг ерээ. Иимэ зоной муу нүлөөе усадхахын тула хүн бүхэнэ һайнаар яба гэжэ хэлэжэ байха бэшэ, харин ниитэ гуримаа шангадхаха, шэнэ ёһо заншалнуудые нэбтэрүүлхэ, ниитэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотойбди. Иигэжэ гоё һайханай түлөө тэмсэл бүри ехэшүүлһээ, олониитэһээ эхилбэлнай, ажалнай урагшатай ябаха зэргэтэй. Энэ талаар манай коммунис парти тодо һонор харгы заажа үгэһэн. Гансал тэрэниие зүб бэелүүлхэ хэрэгтэй. Партийна, советскэ, профсоюзай болон комсомолой эмхинүүдэй, манай бүхы олониитын мүнөө үеын гол шухаг хэхэ ажал хадаа дүрбэн тэгшэ, алишье талаараа һайхан хүнүүдые хүмүүжүүлгэ мүн болоно.

А. СТРИЖОВА,
Улаан-Үдын № 2 һургуулиин директор.

ЗАЛУУШУУЛАЙ НАРАТА ҺАЙНДЭР

Репортаж

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ залуушуул өөрынгөө һайндэрые хоёр үдэрэй туршада хухюу зугаатайгаар үнгэргэбэ. Аймагай колхоз, совхозуудһаа, һургуули болон эмхи зургаануудай залуушуулай гурбан зуугаад түлөөлэгшэд аймагай түб Мухар-Шэбэртэ сугларжа, ажалайнгаа амжалта тухай элидхэбэ, бэлиг шадабаряа харуулба.

Совет залуушуул хаанашье, ямаршье хүдэлмэридэ залуугай оһи тарган, ажалдаа, һургуулидаа жэшээ харуулан ябадаг гээшэ. Мүнөө аймаг доторхи 50 гаран комсомолой организацинуудта 2022 комсомолшууд тоологдоно. Тэдэнэй 1580-нь хүдөө ажахын элдэб һалбари дээрэ ажаллажа, материальна баялиг үйлэдбэрилнэ.

Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн үдэрые ажалай эрхим бэлэг сэлэгтэйгээр угтахын тула социалис мүрысөө аймаг соогоо үүсхэһэн «Забайкалец» колхозой Хүһөөтын һү һаалиин фермын комсомол-залуушуул мүнөө хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ ябана. Таба һарын дүнгөөр комсомол-залуушуулай түс фермэ үнеэн бүриһөө 763 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али бүхыдөө гүрэндэ 2378 центнер һү тушаагаа. Һайндэртэ ерэһэн залуушуулай дунда «Авангард» совхозһоо В. Гумпылов, «Эрдэм» совхозһоо Х. Дугаржанова, аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлһээ Л. Антонов, «Коммунизм» колхозһоо Л. Черных гэгшэдые харанабди. Тэдэнэр хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүү залуушуулай республикын хоёрдохи хуралдаанда хабаадажа, ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогоор, грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан юм. Эдэ нүхэд мүнөөшье үйлэдбэри дээрэ үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна.

...Үглөөнэй 11 час. Наратай сэлмэг, намжаа һайхан үглөөгүүр. Фестивалиин тугые үнгэрэгшэ жэлэй спартакиадын чемпион болоһон Суулгын совхозой түлөөлэгшэд В. Елбаев, Н. Батуев, Е. Черноярова, Ц-Д. Батуева гэгшэд үргэн намилзуулба. Һайндэршье эхилжэ, уран һайханай коллективүүд, шуран шамбай спортсменүүд хоорондоо мүрысөжэ эхилбэ. Суглараргшадые бүхэ барилдаан, сур харбаан, волейболоор наадалга, хонгёо һайхан хоолойтоной, уран гоёор уншагшадай, уян нугархайгаар хатарагшадай бэлиг шадабари ехэтэ һонирхуулба.

Боомой хүдөөгэй клубые даагшаар ажалладаг Вера Будаева дүхэригэй дунда гараад, буряад арадай «Сэлгеэхэн Мозоймнай» гэжэ дууе хангюурдахадань, ууҗам Түгнэ тэрэ зандаа нэмжын хараг дахадал гэнэ. Тэрэ ажалһаа һамшангүйгөөр Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй училищида һурана. Энэ басагамнай хүдөөдэхи соёлой гуламтын эдэбхитэй хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй хүтэлбэрилдэг уран һайханай бүлгэм фестивалиин чемпион болож шалгараа.

...Сэсэрлигэй спортын талмай дээрэ командануудай хоорондо волейболоор мүрысөөн, бүхэ барилдаан нэгэн доро эхилбэ. Хүнүүдэй олонхидыень барилдаашад ехэтэ һонирхуулба. Бүхыдөө аймагай ажахынуудһаа ерэһэн 18 бүхэшүүл зүлгэ ногоон дээрэ гаража, хүсэ шадалаа туршалсаба. «Знамя Ленина» колхозой түлөөлэгшэ Бадмаев Суулгын совхозой бүхэ Цыбиков хоёрой барилдаан илангаяа һонин байгаа. Юуб гэхэдэ, тэдэ хоёр хүсэ шадалаараа, бэеэрээ адлирхуу. Хэнинь хэн гэшэгүй мэхэ гохотой, барилдаанай онол шадабаритай байһан тула 15 минутын туршада барилдажа, эгээ һүүлдэнь Суулгын бүхэ Цыбиков нүгөөдэеэ диилэжэ шадаа. Бүхэшүүлэй дундаһаа Суулгын совхозой жолоошон Буда Батуевтай тэнсэхэ хүн олдоогүй. Тиигэжэ тэрэ фестивалиин бүхэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Барилдаанай һүүлээр сур харбаан боложо, баһал Суулгын совхозой залуу хүбүүн, энэ жэлдэ 10-дахи класс дүүргэһэн Бата Цыдынов шалгаржа гараба.

Фестивалиин дүн гаргахада, бүхы зүйлэй мүрысөөгөөр суулгынхид түрүү һуури эзэлжэ гараа. Тиигэжэ тэдэнэр 1968 оной түрүү һуури эзэлжэ гараа. Байгша оной чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Мүн энэ үдэр аймагай түб Мухар-Шэбэр тосхондо худалдаа наймаанай ярмаг үнгэргэгдэбэ. Аймагай сельпонууд болон совхозрабкоопуудай автолавканууд, магазинууд элдэб янзын эдеэ хоолой зүйлнүүдые, эд бараа наймаалаа. Үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн ярмагта бүхыдөө 15 мянга гаран түхэригэй эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд наймаалагдаа.

Б. ЖАМБАЛОВ.

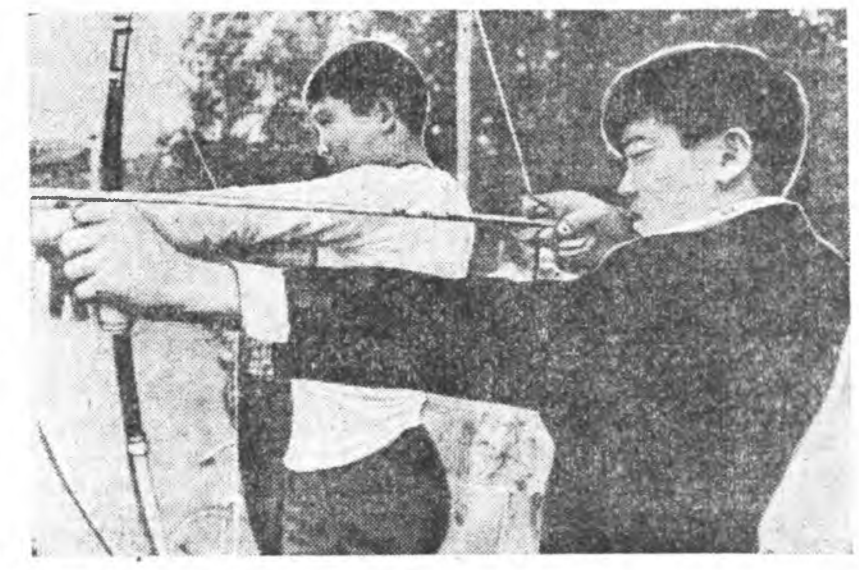

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бүхэ барилдаашад Бадмаев (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) Цыбиков (Суулгын совхоз) хоёр тулалдажа байна. 2. Е. Максимова Г. Юдалевич хоёр мүнөө үеын совет дуу дуулажа байна. 3. (Зүүн гарһаа) Б. Цыдыпов — фестивалиин чемпион В. Ширапнимбуев хоёр һурша номоор харбана.

Авторай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Совет правительствын меморандум болон ядерна зэбсэг тараахагүй договор тушаа хилын саана бэшэнэ

СОФИ, июлиин 3. (ТАСС). Шэнэ дайнай аюул сарахын түлөөдэ, мүн уласхоорондын түгшүүрил зөөлэрүүлхын тулада зорюулагдаһан арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба хани барисаа хангаха гэһэн гадаадын политикын ленинскэ үндэһэ һуурида үнэн сэхэ байһанаа Совет правительство дахинаа гэршэлэн харуулаа гээд СССР-эй правительствын меморандумда зорюулһан редакционно статья соогоо «Работническо дело» гэжэ Болгариин газетэ бэшэнэ. Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхэ гэһэн сэсэн бодолтой ба эб найрамдалда дуратай уряал дахяад дуулдаба,— гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН, июлиин 3. (ТАСС). Буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал, тэдэнние хуряахын тула хойшолуулашагүй зарим хэмжээнүүд тухай Совет правительствын меморандумые «Нойес Дойчланд» газетэ мүнөөдэр эхин нюуртаа тунхаглаха зуураа, «буу зэбсэг хуряаха ба эб найрамдал хангаха гэһэн СССР-эй ехэхэн шэнэ программа» гээд гаршаглаһан байха юм. ГДР-эй бүхы хэблэл газетэнүүд энэ документые тон эли газарта хэблэн гаргаба.

Совет гүрэнэй шэнэ меморандум хадаа амгалан тайбан байдал хангаха замые заажа үгэнэ гээд тус газетэ бэшэнэ. Бидэнэр энэ зам дээрэ амжалта түйлахын тулада туһа хүргэхэ зэргэтэйбди. Манай социалис конституци ниимэ эрилтэ табина. Энэ хадаа хэдэн олон жэлэй туршада манай политикын үг зорилгонь болоод байнхай.

САНТЬЯГО. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараахагүйн тухай договорто гар табилгые һүүлэй үеын уласхоорондын айхабтар шухала ушарал гээшэ гэжэ Чилиин хэблэл газетэ мүнөө тоолоно. Мүн энээн тухай радиогой болон телевизионно станцинууд улад зондо үргэнөөр дуулгаһан байгаа. Ниислэл хотодо гарадаг томо томо газетэнүүд бүхыдөө гурбан гүрэнэй ниислэл хотодо договорто гар табилгын ёһолол тухай тодорхой мэдээсэлнүүдые тунхаглана.

Буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал болюулха, тэдэнние хуряахын тула хойшолуулашагүй зарим хэмжээнүүд тухай СССР-эй правительственна меморандум тухайшье Чилиин хэблэл анхаралаа ехээр табина. «Насьон», «Меркурио» болон бэшэшье газетэнүүд энэ меморандумай 9 пунктын гол удхые тайлбарилна.

Москвада договорто гар табилгын үедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хэлэһэн үгэ сооһоо абажа «Сигло» газетэ бэшэнэ. Тиихэдээ ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор гээшэ эб найрамдал түйлаха амжалта болоно гэжэ А. Н. Косыгинай хэлэһэн үгые тусгаар заажа бэшэнэ.

ДАКАР. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорто гар табилгада, мүн совет правительствын меморандумда Сенегалай хэблэл газетэнүүд ехэхэн анхарал хандуулна.

Москвада тус договорто гар табигдаһан тухай мэдээсэхэ зуураа, «ядерна зэбсэгэй нөөсые үгы хэхэ гэжэ дурадхаһан меморандум тухай Косыгин соносхобо» гэһэн гаршагтайгаар «Дакар-Матэн» гэжэ газетэ бэшэнэ. Меморандум соо хэлэгдэһэн Советскэ Союзай дурадхалнуудые тус газетэ эхин нюуртаа тунхаглаба.

БУДАПЕШТ, июлиин 3. (ТАСС). Буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал болюулхын тулада зорюулагдаһан Совет гүрэнэй дурадхалнууд тухай Венгриин хэблэл газетэнүүд бэшэжэ үргэлжэлһөөр. «Буу зэбсэг суглуулха ябадалда эсэс табиха, буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал болюулха хэрэгтэй» гээд мүнөөдэр «Небсабадшаг» газетэ бэшэбэ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорто гар табилга хадаа амгалан тайбан байха хэрэгтэ шухала хубита болоно,— гэжэ «Үнэн» газетэ тоолоно.

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэг тарааха аюул сараха гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэһэн Монголой Арадай Республика тэрэниие бодото дээрэ бэелүүлхын тулада өөрһөө дуулдыдаха юумэ хуу баранние хэжэ байнхай,— гээд газетэ тэмдэглэнэ.

ДРВ-дэ буудагдан унагаагдаа

ХАНОЙ, июлиин 2. (ТАСС). Нэмэжэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, Вьетнамай арадай армиин частьнууд июниин 27-до, 28-да Нгеан, Куангбинь гэжэ провинцинуудта, мүн Виньлинь шадар үшөө табан американ самолёт буудажа унагааһан байгаа гээд Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ.

Джэймс Рей Америкын засагаархинда тушаагдахань

ЛОНДОН, июлиин 3. (ТАСС). Негр зоной ударидагша доктор Мартин Лютер Кингые алаба гэжэ гэмнэгдэһэн Джеймс Эрл Рей гэгшые Америкын засагаархинда тушааха тухай Лондоной сүүд үсэгэлдэр шиидхэбэри гаргаһан байгаа. Рей июниин 8-да Лондоной аэропорт дээрэ баригдаа һэн. Полициин сүүд иимэ шиидхэбэри гаргаһан байна. Тэрэ хадаа гэмтэ ябадал хэгшэдые тушааха хэрэг хаража үзэдэг юм.

Энэ хэрэг хараха үедэ Рейн адвокат хадаа Мартин Лютер Кингые алаһан ушар политическэ хэрэг гээшэ, тиимэһээ Англиин болон Америкын хоорондо баталагдаһан договорто хабаадахагүй юм гэжэ хэлэхэ һанаатай байба. Америкын засагаархин хадаа Рей гэгшэ урдань тонуул хэһэнэй түлөө сүүдлүүлһэн бодхуул гэмтэн гээд тэрэниие барижа тушаахые баадхаһан байха юм.

Харсагануud шуһанда хорхойтоно

ВАШИНГТОН, июлиин 2. (ТАСС). Парижда ДРВ-гэй түлөөлэгшэдтэй хэһэн хэлсээнүүдые Америкын дипломадуудай али болохоор унжагайруулжа байха үедэ Америкын сэрэгэйхид Вьетнамдахи дайн байлдаае улам үргэдхэхыень өөрынгөө правительстваһаа эринэ. США-гай штабуудай начальнигуудай комитедэй гэшүүд — хэтэрһэн сэрэгэйхид хадаа ямаршье хизаарлалтагүйгөөр, Хойто Вьетнамые тон ехээр бомбодохые эринэ,— гэжэ үсэгэлдэр Капитолидо сенатор Стивен Янг (Огайо штадһаа демократ) хэлээ.

Хайфон портын оршондо Хойто Вьетнамай газар нютаг руу ооһадынгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые шургуулан оруулаад, дам саашаа Ханой тээшэ дабшан ошохо гэжэ Америкын сэрэгэйхид түсэб табинхай гээд тэрэ хүн мэдээсэбэ.

Израилиин сэрэгэйхидэй хорото ааша

КАИР. (ТАСС). Израилиин сэрэгэйхид Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын загаһа агнадаг хэдэн суднануудай экипажда дээрмэшэн ёһоор добтолбо гээд «Аль-Ахбар» газетэ мэдээсэнэ. Порт-Саидһаа зүүн хойгуур 40 модоной хараанда ябажа байһан Египедэй загаһа агнадаг 3 судные Израилиин хоёр торпедно катер зогсооһон байгаа. Тиихэдээ загаһашад тээшэ пулемедуудаар шагааһан катернууд Египедэй суднанууд тээшэ туласа ошоод, Израилиин матросууд тэдэниие нэгжэжэ оробо. Тиихэдээ загаһашадай нюурай үнэмшэлгэнүүдые буляажа абаад, хорото ааша гаргагшад саашаа тонилһон байна.

Буудалдаа болюулха тухай хэлсээе дахяад эбдэбэ

БЕЙРУТ, июлиин 3. (ТАСС). Эндэ абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, мүнөө үглөөгүүр үүр сүүрээр Израилиин сэрэгүүд Иордан мүрэнэй голдо, Мундасай болон Умм-Пахлай оршондо, Иорданиин сэрэгэй частьнуудые буудаба. Ихэдээ буудалдаае болюулха тухай хэлсээе дахяад эбдэһэн байна. Иорданиин талаһаа тэдэнэй урдаһаань буудаһан байгаа.

Иорданиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ буудалдаан 40 минута соо үргэлжэлбэ. Иорданиин талаһаа хоролто болоогүй.

ФРГ. Бундесверэй солдадуудые һургаха үедэ тон хэрзэгы хатуу, элдэб арга метод хэрэглэдэг байна. Тэрээн дээрэһээ боложо гэнтын аюул ушардаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: солдадуудые «хатуу зоригтой» болгохын тулада чигжэжэ тамална.

(Баруун Германиин «Штерн» гэжэ журналһаа абтаба).

„АГИТАТОРАЙ БЛОКНОДОЙ" ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагаар гаргагдадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 9—10-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан, хэблэлһээ тараба. Блокнодой энэ номер Буряадай АССР-эй тогтоһоор 45 жэлэй ойдо зорюулагдана. Тус номерто толилогдоһон материалнууд агитаторнууд, политинформаторнууд, элидхэлшэдэй хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ, лекци, элидхэл хэхэдэнь туһалха байна.

Совет национальна гүрэнэй Буряадта бии болоһон тухай түүхын эрдэмэй кандидат нүхэр **Н. Шулуновой** «Буряадай автономито» гэжэ статьягаар номер нээгдэнэ. Тус статья дотор РСФСР-эй ба ДВР-гэй составта ородог Буряад-Монголой автономито хоёр областиин хайшан гээд тогтоһон тухай, һүүлээрнь эдэ хоёр автономито областьнуудай нэгэдэжэ Буряад-Монголой АССР болоһон тухай бодото баримтанууд дээрэ хэлэгдэнэ.

Республикын гүрэнэй түсэблэлтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр **В. Лысовэй** «Хүгжэлтын зам дээрэ» гэһэн статья удаадахи хуудаһануудд дээрэнь уншанабди. Тэндэ республикын хүдөө ажахын, промышленностиин хүгжэлтын замууд эли тодоор харуулагдана.

«Социализмын экономико хүсэеэ нэмээнэ» гэһэн нүхэр **Ф. Ивановой** статья Харилсан Туһалалсадаг Экономическа Соведтэ — СЭВ-тэ ородог оронуудай экономико, эрдэм, соёлоо хүгжөөхэ, материальна байдалые һайжаруулха талаар түйлаһан амжалтанууд тухай, социализм ба коммунизм байгуулха замдаа хэһэн шэнэ алхамууд тухай, дэлхэйн социалис системын хүсэ шадалые арьбадхалгада тэдэнэрэй оруулһан шухала нэмэри болон капитализмтай хэдэг экономическа мүрысөөндэ тэрэнэй байдалай бэхижэһэн тухай хэлэнэ.

«КПСС — интернациональна парти мүн» гэһэн философиин эрдэмэй кандидат нүхэр **Т. Матвеевагай** статья номерой һүүлшын хуудаһануудта толилогдонхой.

ЭЛДЭБ ҺОНИН ЭЛДЭБ ҺОНИН

Эдир аяншалагшадай слёт

Нарихан аад, гүнзэгы уһатай Яндала голой эрье дээрэ дүн сагаан хуһан, баглагар ногоон бургааһан, үндэр эшэтэй шэнэһэн модотой түглын дунда Яруунын аймагай эдир туристнарай табадахи слёт хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ.

Һурагшадай мүрысөөн: ябагаар ябалга, зүгөө алдангүй тон лэ харгыгүй газараар ябажа хүрэхэ, туристическэ эстафетэ, хизаар ороноо шэнжэлхэ талаар асуудал, харюу үгэлсэхэ, волейбол, футбол наадалга гэхэ мэтын наада эмхидхэлгээр үнгэргэгдэбэ.

Орёо бэрхэшээлтэй газарнуудаар ябажа үнгэрхэ мүрысөөн һонирхолтой байгаа. 12 шата дамжан урилдаһан, эстафетэдэ Комсомольско найман жэлэй һургуулиин, Можайска дунда һургуулиин һурагшад түрүүлһэн байна. Мүн Эгэтын-Адагай, Нарһатын дунда һургуулиинхид яһала һайнаар урилдаа.

Нюдөөрөө хаража газарай холо ойрые тодорхойлго анха түрүүшынхеэ эмхидхэгдэбэ. Энэ зорилго эдир туристнар амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Тэрээндэ мүн лэ Комсомольско найман жэлэй һургуулиинхид шалгарба.

Дунда һургуулиин отрядуудай дундаһаа эгэтын-адагайхид түрүү һуури эзэлээ. 1-дэхи, 2-дохи һууринуудые Гүндын ба Нарһатын һурагшад хубаалдаба.

1350 метрэй зайда таамагаар ябажа, тэрэ зайе 14 минута соо гаталха эрилтэ табигдаа. Тэрээндэ Нарһатын һургуулиин команда слёдой дүүрэтэр түрүү һуурияа алдаагүй.

Найман жэлэй һургуулинуудай отрядуудай дундаһаа Комсомольскын туристнар илаба.

Волейбол наадалгаар Можайскын һургуулиин хүбүүд, басагад шалгарһан байна. Энэ һургуулиинхид хүрэһөөр эгэтын-адагайхид ба гүндынхидые илаһан байха юм. Тиихэдэ Можайскын басагад Эгэтын-Адагай, Гүндын командые шүүбэ. Футбол наадалгада мүн лэ Можайскын һурагшад шалгараа.

Комсомольскын найман жэлэй, Нарһатын дунда һургуулиин һурагшад эдир туристнарай республиканска слёдто хабаадалсаха болонхой.

В. БАЙБОРОДИН.

МОСКВА— ПРАКТИКАДА

Уржадар Зүүн Сибириин бүлэг оюутад Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москвагай тон томо заводуудай нэгэн болохо Лихачёвой нэрэмжэтэ автомобиль бүтээн гаргадаг заводто хоёр һарын туршада практикаяа үнгэргэхөөр Улаан-Үдынгөө түмэр замай вокзалһаа мордобод.

Эдэ залуу ерээдүйн мэргэжэлтэднай нэн түрүүн зарим ехэ ехэ завод фабрикануудаар ябажа, ажабайдалтайнь танилсаха, мүн ВДНХ-гай павильонуудаар ябажа, мүнөө үеын шэнэ хүсэтэ ольһон техникэнүүдые хараха байна. Удаань Лихачёвой автомобиль бүтээн гаргадаг заводтохи үнинэй дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдэй болон мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро практикаяа үнгэргэхөөр хараалагдана.

Вл. ДОРЖИЕВ.

УРГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

◆ Революциин урда тээ Россида 28 мянган врач байһан һаа, мүнөө 555 мянга болонхой. Энэ хадаа бүхэдэлхэйн врачнарай дүрбэнэй нэгэ хуби, Европын врачнарай хахадынь, США-гай, Англиин, Франциин врачнарые хамта дээрэнь абахада, тэдэнэрһээ олонхинь болоно.

◆ Революциин урда тээ Россида эхэнэрэй болон хүүгэдэй 9 консультаци бии байһан. Мүнөө иимэ эмхи зургаанууд 19500 болонхой.

◆ СССР-тэ медицинын научна 368 эмхи зургаанууд хүдэлмэрилнэ. 44 мянга гаран эрдэмтэд, тэрэ тоодо 3 мянга үлүүтэй эрдэмэй доктор, 19 мянган эрдэмэй кандидадууд медицинскэ эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилнэ.

◆ СССР-тэ хүнүүдэй наһа баралга ехээр үсөөрэнхэй. 1964 ондо 1000 хүнэй 6,9-нь үхэһэн байгаа һаа, Англида — 11,3, Францида — 10,7, Швецидэ — 10, США-да — 9,4 хүниинь үхэһэн байна. Манайда хүүгэдэй гээгдэлгэ түрэһэн 1000 үхибүүнэй 28-һаа дээшэ халинагүй. Тиихэдэ хуушан Россида мянганай 269-ниинь үхэдэг байһан. Манай орондо хүнүүд дунда зэргээр 70 наһа хүрэдэг болонхой. Гэбэшье революциин урда тээхи Россида 32 наһа хүрэдэг байгаа.

(Календарьһаа абтаба).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: хани барисаанай ба аха дүүгэй харилсаанай Москвада болоһон митинг тухай. Нооһо хайшалалгаар статья. Багшанарай бүхэсоюзна съездын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: партийна хронико. Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалаар В. Ереминой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: хани барисаанай ба аха дүүгэй харилсаанай Москвада болоһон митингын материалай түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Советскэ Союзай Маршал К. Рокоссовскиин статья. Нютаг нютагай һонин.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-78, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01647. Зак. № 608.